

יד
מדר"ץ

שערי יצחק

השיעור השבועי

מפי מרן הגאון
הרב יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

שיעור מוצש"ק
תולדות
כסלו התשפ"ד בשל"ה
בבית המדרש פעולת צדיק
בני ברק

לק"י

נושאי השיעור:

המשך בעניין מנהג אבותינו נע"ג לומר את שירת הים כסגולה להינצל מאויבינו ושונאינו, ולפי מצבנו כיום ראוי לכפול גם את הפסוק 'שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת', שהם הפלסטינים שעמם היא המלחמה. מדוע בשירת הים התחילו עם פלשת, וביאור הש"ך כי הפסוק תפול עליהם וגו' קאי על פלשת.

מעשה נס נפלא שאירע בתימן על גזירה שנגזרה על היהודים, וניצלו בזכות אמירת שירת הים וכו'. תגובה למכתב בעניין דלעיל, וכן לגבי עניין 'אלף למטה'. מעלת חידושי תורה. יבחר אלהם, חידושים.

השלמה בעניין הסגולה באמירת הפסוק כל כלי וגו' בעת צרה, למה כופלים אותו שלוש פעמים, ומדוע המלה 'תקום' מלעיל.

תיקונים והערה על המדפיסים שהביאו בשם מהר"י פתיה זצ"ל סגולה להינצל מן הסכנה.

האם ישנו מקור לעניין כי מי שרוחץ את אביו אחר פטירתו, לא יזכה בחלום לעולם לראותו.

בעניין אמירת אבינו מלכנו כעת בימי מלחמת שמיני עצרת.

כל הזכויות שמורות למרן שליט"א
יוצ"ל ע"י מוסדות יד מהרי"ץ – בני ברק
טלפקס: 03-5358404. נייד: 050-4140741
דוא"ל: y5358404@gmail.com

להאזנה לשיעור דרך הטלפון:
קול יהודי תימן – 072-33-23-642 שלוחה 6
מספר השיעור בקו "קול יהודי תימן" – 715
לשמיעת השיעור במערכת קול הלשון – 03-6171031

ניתן להקדיש כל שיעור להצלחה ולרפואה, או לעילוי נשמת.
השם יוזכר בל"נ בתחילת השיעור מפי מרן הגאון שליט"א,
וכן באמירת "מי שבירך" בסוף השיעור.
פרטים בטלפון: 050-4140741.
והתורמים והמסייעים להפצת התורה ולזיכוי הרבים, ימלא המקום ברוך הוא
כל משאלות ליבם וליבכם וליבנו לטובה ולברכה, אכי"ר.

בשם רחמן.

השיעור מוקדש ע"י רבי משה בן דוד הי"ו, מארצות הברית, לרפואתו שזקוק לרפואה שלמה במהרה, וכן להצלחתו ולהצלחת אחיו רבי יהודה בן דוד בעבור שהתנדבו למוסדות יד מהרי"ץ.

כמו כן השיעור מוקדש ע"י החפץ בעילום שמו להצלחת ושמירת כל כלל ישראל, שהתנדב למוסדות נתיבות מהרי"ץ.

וכן לע"נ המנוחה שנודככה ביסורים קשים וקיבלתם באהבה, מרת לאה חדוה בת רבי יצחק עוזירי, תנצב"ה.

המקום ברוך הוא ירצה נדבתם, ויברך מעשה ידיהם, ומכל צרה ונזק יצילם, וישלח ברכה רווחה והצלחה בכל מעשי ידיהם, וישלח רפואה לצריכים רפואה, וימלא כל משאלות ליבם וליבכם וליבנו לטובה ולברכה, אכ"ר.

המשך בעניין מנהג אבותינו נע"ג לומר את שירת הים כסגולה להינצל מאויבינו ושונאינו, ולפי מצבנו כיום ראוי לכפול גם את הפסוק 'שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת', שהם הפלסטינים שעמהם היא המלחמה. מדוע בשירת הים התחילו עם פלשת, וביאור הש"ך כי הפסוק תפול עליהם וגו' קאי על פלשת.

דיברנו [בשיעורים הקודמים] בס"ד, בעניין הסגולה באמירת שירת הים – זאת מסורת בידי אבותינו נע"ג מדורידורות – שהדבר מועיל, כאשר אויבינו עומדים עלינו. כי שירת הים, היא לשעה ולדורות. 'מְצָרִים', זה מלשון מְצָרִים. כל המצירים והמצויקים לעם ישראל.

שירת הים בעצמה, מדברת גם בלשון עתיד, וגם בלשון עבר. באותו הזמן. ואפילו באותו הפסוק. כגון, יְמִינָךְ יִי נְאֻדְרֵי פִפְתָּהּ, יְמִינָךְ יִי תְרַעַץ אוֹיֵב [שמות ט"ו, ו']. המלה 'תרעץ', היא בלשון עתיד. וכן תְהָרֵס, יֵאָחֲזֵמוּ. אחר כך, נְעַרְמוּ, נְצַבּוּ, בלשון עבר. כבר המלה הראשונה של שירה, אָז יִשִׁיר, המלה 'אז' היא בלשון עבר, והמלה 'ישיר' היא בלשון עתיד.

התרגום הוא, בְּכֵן שִׁבַח. כי התרגום מפרש לפי הפשט, לכן הוא לא כתב 'ישבח'. וכן במלה תְרַעַץ, התרגום אומר תְבַרַת סְנָאָה. התרגום סידר את הכל – כפי הפשטות – בלשון עבר. אבל ברמזים של תורה, וכן במכילתא ובספר הזוה"ק, כתוב כי אלו דברים שיהיו לעתיד לבוא.

ברם, שבעים פנים לתורה. כי יש לפרש שהדברים האלה, נאמרו לכל דור ודור. 'אז – ישיר', בעבר ובעתיד. וכן לגבי 'משה', כל מנהיגי ישראל, מתעבר בהם ניצוץ של משה רבינו. לכן מצינו בש"ס, 'משה שפיר קאמרת', כידוע. א"כ זהו 'ישיר משה את השירה הזאת'. כפי שדיברנו בזמנו, הארכנו והרחבנו במקורות לגבי הנושא הזה. נמצא כי שירת הים היא קבועה ומתאימה לשעה ולדורות.

כמרכן דיברנו בס"ד, לגבי הפסוקים הנוגעים כעת במיוחד, אלו הפסוקים בשירה אשר כופלים אותם. וחידשנו השבוע בס"ד, שראוי לכפול עוד פסוק, כי זהו בבחינת 'דבר בעתו מה טוב'. 'יושבי פלשת', הפלסטינים אלו פלשת. חשוב לכוון במיוחד בפסוק הזה, פעם ראשונה ושניה ושלישית, שְׁמַעו עַמִּים יִרְגְּזוּן, חֵיל אַחֲזוּ יִשְׁבִּי פְלִשְׁת.

למה בשירת הים, התחילו עם 'פלשת'? אח"כ כתוב, 'אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב' וגו', אבל הראשון הוא 'יושבי פלשת'. מדוע?

מהרי"ץ מביא [עץ חיים דף כ"ה ע"א] כך, לפי שהרגו בני אפרים, לכך יראו שמא ינקמו ישראל מהם. הרי מאתים אלף מבני אפרים, יצאו ממצרים לפני הקץ, כידוע. דיברנו על כך בעבר. הם – יושבי פלשת – חשבו, כי כעת עם ישראל באים לנקום את נקמתם, וע"כ הם הכי פחדו.

או לפי שהם קרובים, כדכתיב 'כי קרוב הוא'. הרי הדרך ממצרים לא"י, עוברת דרך פלשת, ע"כ הם חשבו שישראל בצאתם ממצרים יעברו משם.

המקורות לכך בהרחבה במכילתא ובמנחה בלולה יעו"ש.

ומדברי השפתי כהן [שנביא לקמן], נתעוררתי אל העניין הזה, שראוי לפי מצבינו כיום להכפיל את הפסוק שמעו עמים וגו'. כי הוא מביא שהפסוק 'תפול עליהם אימתה ופחד', חוזר על 'יושבי פלשת'. דהיינו, הרי מה שמקובל אצלנו בעיקר, בכל הדורות שלפנינו, הוא לחזור על הפסוק תפול עליהם אימתה ופחד וגו'. לגבי הפסוקים האחרים, י"י איש

השפתי כהן כתב, וה"א של אימתה, היא ה' אחרונה של שם ה', שהיא מלכות בית דוד. רצה לומר, עד שיבוא אשר לו המלכות. ומכאן עד שיבוא, יהיה להם האימה, שלא יתגרו בנו. לפי שאין אנו יכולין להלחם עליהם, מפני השבועה שהשביע אבימלך לאברהם.

הוא מדבר על דוד המלך. אולם לענייננו, אנחנו ניקח זאת לכל הדורות, ובפרט לעניין שלנו עכשיו, 'חיל אחז יושב פלשת'. לגבי המלה 'חיל', מפרש מהרי"ץ שם כי זהו 'רתת ורעד'.

בספר ירמיהו שלמה, האריך בביאור המלה 'חיל'. אמנם הפשטות היא, כפי שמהרי"ץ אומר, רתת ורעד, כמו ותהלים מ"ח, ז' חיל פִּילָדָה. אולם הירמיהו שלמה [פאפנהיים, דף ע', ד"ה וימשך] מביא, לגבי שורש המלה חיל, כי הכוונה היא, שכאשר האדם בשעת צרה ופחד, כל גופו מצטמצם, והוא מקבל קרירות. צמרמורת. ומזה נלמד הפירוש למלה 'חלחלה', שהכוונה חיל כפול יעושי"ב.

אנחנו מבקשים, שה'חיל' הזה, יאחז אותם. העבר והעתיד, משמשים כאן בערבוביא, עד 'תפול עליהם אימתה ופחד', עד שבעז"ה נזכה למלכות בית דוד, דהיינו משיח צדקנו. אמנם השפתי כהן מדבר לגבי דוד המלך, אבל אנחנו לוקחים זאת לענייננו. ממילא, זאת כוונה ראויה ורצויה. חיל אָחֹז, במובן עתיד יֵאָחֹז. כמו שהתחלת הפסוק ירגזון, לשון עתיד, ולא כתוב רגזון.

מעשה נס נפלא שאירע בתימן על גזירה שנגזרה על היהודים, וניצלו בזכות אמירת שירת הים וכו'. בכדי להמחיש זאת, הדור שלנו אינו יודע מה שעברו אבותינו בתימן, בקרב איזו אומה רעה הם היו שמה, אמרתי להביא בפני הציבור כאן, את אחד המעשים הידועים, שניצלו בזכות אמירת שירת הים. נס גדול ונפלא. המעשה היה בשנת התר"ס, דהיינו לפני מאה עשרים וארבע שנים.

סידרתי את המעשה הזה, על פי שלושה מקורות. אחד מהם, הוא מהר"ר אברהם ערוסי זצ"ל, בעל קורא הדורות. בסוף הוא כותב, לפני שהוא מתחיל, כי 'המעשה הזה היה

מלחמה וגו', מי כמכה וגו', הדבר אינו כ"כ מפורסם, לא ידוע, למרות שזה היה בעבר. אולם העיקר – מה שכולם יודעים – זהו הפסוק, תפול עליהם אימתה ופחד וגו'. אבל כעת, לפי מצבנו כעת, אנחנו צריכים גם ובעיקר את העניין הזה. לאבותינו בארץ תימן, לא היתה מלחמה עם אומות העולם. לא היתה מלחמת קיום, אלא שהרשעים עשו להם צרות. ברם כעת אנחנו במלחמה, א"כ הפסוק שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת, ואחריו הפסוק תפול עליהם אימתה ופחד וגו', קשורים האחד על השני. כך אומר השפתי כהן, אם כי הוא אינו מדבר על המצב שלנו, אלא על זמנם, בדורות ההם.

וזה לשונו [פרשת בשלח, מהדורא חדשה דף שע"ח], 'תפול עליהם אימתה ופחד', כנגד פלשתים שאחזם חיל – הרי כתוב, 'חיל אחז יושבי פלשת' – כן יהיה עד יבוא שמשון ודוד, ויקחו נקמתם של בני אפרים מהם.

ולזה אמר תפול, שהוא לשון פעל, ולא אמר תפיל.

לא כתוב 'תפיל' עליהם, אלא 'תפול', כביכול מעצמה היא תפול. כי העון הזה, שהם הרגו את בני אפרים, זה רק מחכה להם, הוא רק צריך ליפול עליהם. אין צורך, שה' יעשה זאת כחידוש באופן מיוחד.

ולגבי 'אימתה' – כמדומני שדיברנו על כך, בכל אופן זהו דבר ידוע בספר הזוה"ק, וכן ברבינו בחיי – מה האות ה"א באה להוסיף? התשובה היא, כי השכינה רמוזה באות ה"א. צריך לכוון זאת, כאשר אומרים את זה, שזהו 'דחילו דשכינתא'. הרי השכינה – מדת המלכות – זהו גם דין.

שאלה מהקהל: לא מובנת השאלה מה באה ה"א של תיבת אימתה להוסיף. הרי ה"א אינה נוספת אלא התי"ו, שכן אי אפשר לומר אלא או אימה או אימתה.

תשובת מרן שליט"א: נכון. אבל עיקר כוונתנו היא לבאר למה לא אמר אימה אלא אימתה, שזה כדי לרמוז אימת ה"א. ידוע כי השכינה נרמזת באות ה"א.

בימינו, ועינינו ראו ולא זר'. זהו אינו סיפור, שהוא מספר מפי השמועה. על פי שלושה מקורות, סידרתי את הסיפור, ואקרא בפניכם כפי איך שהוא רשום אצלי בנפלאות מתורתך פ' וישלח על הפסוק וישע י"י..

המעשה היה בעיית - ראשי תיבות בעיר תהילה - צנעא בירת תימן. באחד הימים שבחודש סיון שנת ה'תר"ס, בזמן התורכים אשר פרשו כנפי שלטונם עד תימן.

פעם תורכיה היתה אמפריה, הם לא שלטו רק כאן בא"י, אלא בהרבה ארצות. עד שבסוף האנגלים וכו' גרשו אותם, נלחמו בהם וכו', הורידו אותם.

נמצא בבוקר, ערבי פגר מת בשכונת היהודים. 'שכונת היהודים' בעיר צנעא, 'קאע אל יהוד', נקראה קאע ב'יר אַלְעֶזב.

כתוב כאן בסיפור את שמו, אבל כפי שאתם יודעים, וכפי שהעליתי בס"ד בש"ע המקוצר סי' קמ"ו סעיף כ"ג יעו"ש, אבותינו נע"ג לפני שהזכירו שם של גוי, בפרט אם הוא היה שונא ישראל, אמרו בזה"ל, חוץ מכבוד המקום ברוך הוא. ואם זה בשב"ק, וכבוד השבת. וכאן כעת, וכבוד בית הכנסת. וישנם כאלה שהוסיפו ואמרו כאן בא"י, וכבוד ארץ ישראל. וכבודכם. לפני שהזכירו את שמו, היו מקדימים לומר כך, ואחרי כן היו מזכירים את שמו.

מקבל אלסרי שמו, יאבד זכר שמו מן העולם.

בקיצור, הערבי הזה נמצא מת ברחוב - לא נודע מי הכהו.

אותו רשע יש"ו היתה דרכו להשכים ולהעריב בבתי היהודים, לטרוף טרף ולגזול גזל, אם כסף אם מאכל, אם מיני קליות, אם לשתות יין ושכר. אף ששתייתם אסורה לפי דתם. הוא היה נכנס בתוקף ובאלימות אל בתי היהודים, ודורש מהם שיביאו לו אוכל. ואפילו יין, וכן ערקו. הוא היה מאלץ אותם.

וכלשכן בשבתות וימיס טובים, חתונות ומילות ושאר שמחות, המשופעים מכלטוב ה'. ישנו שפע, אז הוא בא לזלול, מסעדה חנם אין כסף.

ומי שעומד כנגדו ואינו נותן לו לקחת, מלשין עליו אצל המלכות באיזו עלילה וטענה. מחפש איזו עלילה. היו לו קשרים.

ודבריו היו מתקבלים אצלם, בפרט מפני שלשונו היתה חרב חדה. הוא גם היה 'איש לשון', בעל לשון חדה. בקיצור, סכנה להתעסק אתו.

אופן מותו היה מעצמו, כי שתה יין לרוב מאד בכמה בתים. יצא לרחוב, נפל ארצה, וניגף. הוא שתה יין וערק, נתערבב לו הכל ביחד, שתה יותר מדאי, וכאשר יצא לרחוב, נפל לפתע וניגף. כך כנראה היה הסיפור.

ויש אומרים שיהודי אחד ארב לו, והכהו אז נמרצות, מכות גדולות ונאמנות, ובאופן שאין ניכר מהן חבורות, עד שיצאה נשמתו, והניח גוייתו מושלכת ברחוב. יש טוענים שלא מעצמו מת, אלא שמישהו מן היהודים ארב לו, רצה לעשות עלדעת עצמו סוף וקץ לאותו רשע, הכה אותו מכות נמרצות במקומות רגישים בגופו, היכן שלא רואים את הפגיעה חיצונית.

בכל אופן, לא נודע מי הכהו.

כמובן, בני משפחתו האשימו את היהודים. אבל היהודים השיבו, כי אין להם שום ידיעה על כך, וכפי הנראה מעצמו מת. ואז עשו להם משפט.

השופט על העיר צנעא - נקדים שוב הפעם, חוץ מכבוד המקום ברוך הוא וכבוד בית הכנסת וכו' וכו', כפי שאמרנו מקודם - צאלח אלמשאמי שחיק עצמות, שהיה איש צר ואויב לישראל, הצדיק את בני משפחת ההרוג בטענה בדויה, שאי אפשר ש"מוסלם" ימות לפתע פתאום, רק יהודי [ועיין רמב"ם פרק י"ג מגירושין הלכה י"א]. אתם צודקים, רק היהודים הרגו אותו. יהודי יכול למות פתאום, אבל שמוסלמי ימות בפתע פתאום? אין דבר כזה. צריך שיהיה חולה לפחות יום, או כמה ימים. אבל למות פתאום, לא יתכן. זה יכול להיות רק אצל יהודי, אבל ערבי לא מת פתאום.

ועד שישגירו היהודים את הרוצח, ציווה לכלוא בבית הסוהר כשבעים איש מחשובי הקהילה (ויש אומרים מאה ושבעים), ביניהם הבית-דין

שערי יצחק – השיעור השבועי

ביום המשפט, הגיעו כולם אצל המושל, יהודים וגויים – כולם התאספו שם לראות זאת – ועדיין השופט הארור הלזה לא בא. המושל וכולם מחכים שיבוא השופט הזה.

עודם מדברים זה עם זה, והמושל יושב על כסאו, ויבוא המן מלא גאווה ובוז.

ויהי כראותו את היהודים, וימלא עליהם חימה. ויאמר אל המושל, הלא ידעת אם לא שמעת, כי ימות מוסלם פתאום מבלי חולי? זה אי אפשר להיות. הם טוענים, כי מקבל אלסרי מת מבלי שום מקרה. ואני לא מאמין כי יהיה כדבר הזה. בלא ספק כי היהודים הם שהרגוהו, אלא שמכחישים ומעלימים. כך הוא היה מדבר בתוקף.

טרם כילה לדבר, והנה נפל בפתע ארצה וימות. תוך כדי שהוא מדבר, לעיני כולם. אז קרה הנס. צעקו אליו, ואין קול ואין עונה ואין קשב. פתאום בא אידו, נחלה מכתו, לעיני כל הנמצאים שם. הנה לעינינו, כולם רואים זאת.

כולם הבינו כי זו יד ההשגחה העליונה, מדה כנגד מדה, להזים טענתו כי אכן אפשר ואפשר שמוסלם ימות לפתע.

ויען המושל ויאמר ליהודים, שובו לכם לאהליכם, הינכם חפשיים לעצמכם. כי כמות זה, בן מות זה, ואתם ודאי נקיים.

מיד הלכו לבתיהם שמחים וטובי לב, על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל. ברוך המקדש שמו ברבים. מיד עשו אותו יום טוב, ואמרו הלל הגדול.

הסיפור הזה נתפרסם. ויש מן הערבים, כשפגשו יהודים אחרי כן, אמרו להם "זיידתו וישע". דהיינו, אתם היהודים הרביתם לומר וישע.

זיידה, פירושו בלשון ערב הוסיף. למשל, אולי אתם יודעים, אבותינו היו אומרים כך בזמן קריאת ס"ת, וכדומה. היום בזמנינו, כגון כאשר מוכרים את העליות, אומרים החונים 'כל המוסיף, ברוך יהיה'. כגון שלושים שקלים, כל המוסיף ברוך יהיה. אולם אבותינו היו אומרים, 'מאן זיידה, ברוך יהיה'. כך היה הנוסח. 'מאן זיידה' היינו, מי שמוסיף.

וחכמי הישיבה. עינו בכבל רגלם, ברזל באה נפשם. אם אתם יודעים, בית הסוהר שהיה בתימן, אינו כמו בארץ ישראל. כאן בא"י זהו בבחינת בית מלון לעומתו, אולם שם בתימן, רחמנא ליצלן, אוי ואבוי.

ובכללם היה כמה"ר שלום אלגמל זצ"ל – אחד מגדולי הדור, צדיק – (עיינן עליו בסערת תימן דף נ"ט). הם טענו, לא ידענו מה היה לו, אפשר מת בפתע פתאום, כי אדם להבל דמה ימיו כצל עובר. היהודים טוענים, אנחנו לא יודעים מה היה, מן הסתם מת פתח פתאום.

והוא ענה להם, אי אפשר להיות שימות בלא חולי ומקרה. וזה הרי לא עלה למטה, ולא נפל למשכב.

וקפץ ונשבע בחיי דתו, כי לא ינקו ישראל מדם אותו הגוי. עד שיודיעוהו כיצד היתה מיתתו, ומי המיתו.

טוב, אומנותם של ישראל, אינה אלא בפה. הרבנים קראו כמה פעמים עֶצְרָה בבתי כנסיות הגדולים לתפילות תהלים וסליחות, ובנגינותיהם המעוררות הידועות, כגון שבט יהודה בדוחק ובצער, י"י עשה למען שמך וחוסה על ישראל עמך, ילוד יעקב יצעק, לשערי חסדיך, וכדומה, וסיימו באמירת ויושע בעמידה כשהיכל פתוח כנהוג. אלו התפילות שהם עשו. ובסוף תשמעו, איך הדבר פגע בדיוק בנקודה.

אחרי כחודש ימים, כשראה השופט שאין שום תועלת יוצאת להם מכליאתם. כמה ישאיר אותם בבית הסוהר? לא יצא מכך כלום, לא מתחדש שום דבר, אף אחד לא מודה, לא מתגלה מיהו הרוצח. הסכים להוציאם לחפשי, בתנאי שישלמו כופר-נפש סכום עצום.

אמנם כדי לאשר ולקיים את פסק הדין הלזה, הוצרך לעלות למושל תימן התורכי אז. כיון שהשלטון הוא של-תורכים, הם היו מעליהם, אזי השופט הערבי הזה לא יכל לכתוב ולהוציא פס"ד כזה, בלי אישור המושל התורכי. כתוב פה את שמו – עוד הפעם, חוץ מכבוד המקום ברוך הוא וכו' וכו' – שנקרא אלואלי עלי חלמי פאשא שר"י.

הם היו אומרים להם, זיידתו וישע. הערבים אינם יכולים לומר וישע, כפי שאמרנו בזמנו [שיעור מוצש"ק כי תצא התשפ"ג] לגבי ויקח קורת, שהם אומרים ויקח קרת. אין להם בשפה שלהם, את המבטא חולם. לכן הם אמרו להם, זיידתו וישע, יותר מדאי וישע אמרתם. זה עבד יותר מדאי טוב, איזו הצלחה. כולם הבינו שאמירת וישע ושירת הים, הביאו את הישועה.

כלומר, בזכות זה היתה לכם הצלחה גדולה. ונתקדש שם אלהי ישראל ברבים. כן יאבדו כל אויביך יי".

ישנם עוד סיפורים, אבל זהו אחד הסיפורים המפורסמים.

תגובה למכתב בעניין דלעיל, וכן לגבי עניין אלף למטה'. מעלת חידושי תורה. יבחר אלהם, חידושים.

קיבלתי בעניין הקודם מכתב חשוב מידידנו הרה"ג חיים לוי הי"ו מארצה"ב, וכדרכי אביא רק ראשי פרקים כי כתוב כאן באריכות, ועורך השיעור ידפיס הכל בשלמות.

בשיעור האחרון מוצש"ק פרשת חיי שרה, מרן הסביר את מנהג אבותינו נע"ג לומר את שירת הים כסגולה להצלחה משונאי ישראל, כי יש כאלו שתמהו דלא שייך שירה לפני שייארע הנס. ועל כך מרן כ' שני הסברים.

א' – העניין להגיד וישע יי ביום ההוא וגו', לומר את שירת הים אפי' שעדיין לא נעשה הנס, אנחנו מראים בזה את האמונה והבטחון שלנו, כי אנו סמוכים ובטוחים שבודאי הקב"ה יעשה לנו נסים ונפלאות, עוד לפני שהדבר נעשה.

וב' – שכוונתו בזה לבלבל את המקטרגים, שיחשבו שכבר בא לציון גואל, ובוזה נכלה כל צר ומשטיין מעלינו. שיחשבו כי בא לציון גואל, ואין כבר תועלת במה שימשיכו לקטרג.

לגבי ההסבר הראשון, רציתי לציין שנראה מדברי הגר"ח מבריסק שרוח אחרת עימו, עיין בספר עמק הברכה (דף קכד) ובספר בית הלוי עה"ת (מהדו"ח חי' הגרי"ז דף 73) שכי' בזה"ל אמר הגרי"ז בשם אביו מרן הגר"ח הלוי זצ"ל, שחקר מה הדין אם יבוא נביא בשם ה' ויאמר

שעתיד הקב"ה לעשות נס לישראל, או אם ימצא אדם שיהיה לו בטחון גמור בה', במאה אחוזים ובאופן מוחלט ללא שום ספק, האם ראוי ויכול לומר את השירה לה' כבר כעת קודם הנס, ולקיים את חובת השירה לה' על הנס. ואמר שזה מוכח מהפסוק בתהלים, "ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך" פירושו: אפילו שיש לי בטחון גמור בישועתך, אבל בזה רק יגל לבי בישועתך, אבל מתי אשירה לה' זה רק "כי גמל עלי", לאחר שגמל עלי, דהיינו לאחר הנס, אז אשירה לה', שזהו דין בשירה על הנס שאין אומרים השירה אלא לאחר הנס, עכ"ד.

וצ"ב כיצד הגר"ח יכלכל ראית מרן מדברי המכילתא ומדרש הגדול, שנראים כסתירה גמורה לדבריו, דאיתא התם שכ"י אמרו את

שירת הים לפני שאירע נס קריעת ים סוף? שמחתי לראות שכבר בא חכם ויישב זאת, לך נא ראה בספר הגדה של פסח מבית לוי (עמוד קפ) שכ' שקושיא זו הקשה הגאון ר' מאיר הלוי סאלאווייציק שליט"א לאביו הגרי"ז זצ"ל. ותירץ לו, כי יסוד הגר"ח אינו אלא במי שבוטח שיעשה לו נס מכח מדת הבטחון (וכדכתיב "ואני בחסדך בטחתי וגו'"). אבל כשהבוטח לו על ידי נביא כהא דיהושפט, הוי כאילו כבר נעשה. וכן מצינו בשירת הים, שישראל אמרו שירה על דברים שידעו בנבואה שעתידים להיות. עכ"ל.

ונראה דאכתי לא אפרק מחולשא, דהא מובא לעיל שדברי הגר"ח נאמרו גם במקום הבטחת נביא. המעיין בספרים יראה שרבים כבר עמדו על דברי הגר"ח, ויש עוד לסלסל ולפלפל בדבריו, ואין כאן מקום להאריך.

לא אכנס כעת לכל מה שהוא כתב, כי כבר הארכנו בזמנו [שערי יצחק מוצש"ק פינחס ומטות התשע"ב] לגבי הנושא הזה, על דברי הגר"ח מבריסק ועל הגרי"ז, כל העניין הזה, ואין דרכינו להכפיל דברים. ישנה לי גם תשובה בהרחבה לגבי העניין הזה, עוד דברים נוספים. א"כ בעז"ה הדבר הזה מסודר, ויסודר. כפי שאמרת, העבר ובעתיד. בעזרת ה'.

אַלֵּהִים חֲדָשִׁים, אִזּוֹ לֶחֶם שְׁעָרִים, מִגֵּן אִם יֵרָאֶה וְרִמָּה, בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל – כְּתוּב עַל כֵּךְ בַּמִּדְרָשׁ בְּזוֹהַ"ל, מִכַּאֵן אָמְרוּ אַרְבַּעִים אֲלֵפִים מִיִּשְׂרָאֵל שְׁנַתְקַבְּצוּ יַחַד וַיֵּצְאוּ לַמִּלְחָמָה, וַיֵּשׁ בִּינֵיהֶם זֹג אֶחָד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דּוּמָה לָהֶם כְּאִילוֹ אַחְזוּ מִגֵּן וְתָרִיס וְחָרַב פִּיפּוּיֹת בִּידָם, לְכַךְ נֹאמַר מִגֵּן אִם יֵרָאֶה וְרִמָּה בְּאַרְבַּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל, יַעֲוִי"שׁ בְּשִׁלְמוֹת.

כְּאִשֶּׁר יִשְׁנֵם זֹג שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, חֲבֵרוֹתָא שְׁלוֹמִידִים הָאֶחָד עִם הַשְּׁנַי, הֵם שְׁוִיִּם כְּנֶגֶד אַרְבַּעִים אֶלֶף. אֲמַנְסֵם אֲנַחְנוּ אֲמַרְנוּ בְּזַמְנוּ, כִּי אֶחָד הוּא כְּנֶגֶד אֶלֶף, אֲבָל זֶהוּ אוֹלֵי רַק בִּימֵים הָהֵם. וְגַם הַמְדוּבָר בְּשָׁנִיִּים.

לְאַחַר מִכֵּן הוּא מְבִיא, מֵהַסֵּפֶר מוֹצֵיא אֲסִירִים. אַהֵה, אֲשֶׁרִיו וְאֲשֶׁרֵי חֲלֻקוֹ, בַּלְעָה"ר יֵשׁ לוֹ הֵיֶקֶף גְּדוֹל, לְמַצּוֹא דְבָרִים וּלְקַשֵּׁר אוֹתָם, מִקּוֹרוֹת נְדִירִים. וְכֹתֵב בְּסֵפֶר מוֹצֵיא אֲסִירִים (דָּף רַג) וְזו"ל: וְהַמְבֹאֵר בְּזֶה דְמָה שְׁעוֹמֵד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּמִקּוֹמָם שֶׁל הַמִּגֵּן וְהַרּוּמָת, הוּא עֵסְקָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּמִלְחַמַּתָּה שֶׁל תּוֹרָה. מִצֵּב דְבָרִים שֶׁל מִגֵּן אִם יֵרָאֶה וְרוּמָת, אֵינוּ מוֹשֵׁג עִ"י לְיִמּוּד הַתּוֹרָה כְּשֶׁלְעֵצְמוֹ. רַק עִ"י מִלְחַמַּת הַתּוֹרָה, הֵרִינוּ מִתְרוֹמְמִים מֵעַל לְתַנְאִים הַטְּבַעִיִּים בְּמִלְחַמַּתֵּינוּ אֶת הַצֵּר הַצּוֹרֵר אוֹתָנוּ.

וְהֵלֵא כֵךְ בָּאוּ הַדְּבָרִים לְהַדִּיא בְּחִז"ל יְרוּשְׁלַמִּי (תַּעֲנִית פ"ד ה"ה. אֵיכָה רַבָּה ב, ד. יִלְקוּ"שׁ יִשְׁעִיהָ רִמְזוֹ תכ"א) עַל הַפְּסוּק כִּי מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נִדְּדוּ גוֹ' וּמִפְּנֵי כּוֹבֵד מִלְחָמָה, שְׁזֶה שְׁעַם יִשְׂרָאֵל נִדְּדוּ מִמִּקּוֹמוֹ וְגַלְהָ עִ"י חֲרָבוֹת הָאוֹיְבִים, הוּא מִפְּנֵי כּוֹבֵד מִלְחָמָה, שֶׁלֹּא רִצּוֹ לְהִילָחֵם בְּמִלְחַמַּתָּה שֶׁל תּוֹרָה. כִּמָּה דָּאֵת אֲמַר עַל כֵּן יֹאמַר בְּסֵפֶר מִלְחָמוֹת ה'. וְהֵא קִמְן שֶׁהַמִּלְחָמָה שְׁעִ"י סֵפֶר, הִיא הִיא הַעוֹמֵדֵת בְּמִקּוֹם כּוֹבֵד הַמִּלְחָמָה כְּפִשׁוּטוֹ. עכ"ל.

הַפְּסוּק הַזֶּה, יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים וְגו', עִפְ"י הַפְּשֵׁט מְדוּבָר לְגַבֵּי עֲבוּדָה זְרָה. דְּהֵינּוּ, הֵם בְּחָרוּ אֱלֹהִים חֲדָשִׁים, עֲבָדוּ עִ"ז, וּבְגַלְלָה כֵךְ בָּא עֲלֵיהֶם סִיסְרָא. מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. 'אֱלֹהִים חֲדָשִׁים', כְּמוֹ (דְּבָרִים ל"ב, י"ז) אֱלֹהִים לֹא יִדְּעוּם. אֲבָל לְפִי הַמִּדְרָשׁ, זֶהוּ שְׁם קוֹדֵשׁ. גַּם מֵהוֹת הַשֵּׁם נִשְׁתַּנָּה, וְגַם הַפִּסּוּק נִשְׁתַּנָּה. הַפְּסוּק הוּא,

אֲבָל הוּא מוֹסִיף, עוֹד דְּבָרִים בְּמִכְתָּב נוֹסֵף. הוּא כּוֹתֵב כֵךְ, לְקִ"י עֲרִיחַ כִּסְלוֹ הַתְּשַׁפֵּ"ד בְּשִׁלְה".

לְכַבוֹד מו"ר גְּבֵרָא דְמַרְיָה סִייעִיהָ מִרְן הַרְה"ג רַבִּי יִצְחָק רִצְאָבִי שְׁלִיט"א.

הַתְּבוֹנְנָתִי בְּשִׁיעוּרִים הָאֲחֵרוֹנִים כִּיִּצַד מו"ר מִרְן שְׁלִיט"א מַעֲמִיד אֶת הַדַּת עַל תִּילָה, בְּדַעַתוֹ דַּעַת תּוֹרָה צַחָה וּבְרָה, בַּעֲיִסּוֹקוֹ בְּכָל מָה שֶׁקְּשׁוֹר לְמַדִּינָה וְלַצְבָּאָה, וְלִנְוֹ – חֵיל הַשֵּׁם. אֲנַחְנוּ צְבָא ה'. כְּאִשֶּׁר מִרְן מִלְכָּא צוֹעֵד כְּדַרְכוֹ תְּמִיד, בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ וּבְשִׁבִיל הַזֶּהָב, כִּי "כָּל צַעַד שֶׁל קַטְטָה בְּלַתִּי חַיּוּבִיוֹת מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה", כְּפִי שְׁכוֹתֵב הַחֲזו"א בְּקוּבֵץ אֲגוּרוֹת (ח"ג ס' קיב. וְע"ע מַעֲשֵׂה אִישׁ ח"ב ע"מ פג – פח).

מִרְן דֵּן בֵּין שְׂאֵר הַדְּבָרִים, בְּהַנְהַגָּה הַחֲדָשָׁה שֶׁל "אֶלֶף לְמַטָּה", כְּשֶׁבֵן תּוֹרָה אֶחָד לּוֹמֵד תּוֹרָה עוֹבֵד חֵייל אֶחָד שְׁנִלְחָם בְּחַזִּית. לְמַרְוֹת שְׁרוּאִים בְּזַמֵּן שְׂרָבִים הַתְּלַהֲבוּ וְנִצְמְדוּ חֲזַק לְרַעִיוֹן הַזֶּה, מִרְן מִיַּחָה בְּכָל תּוֹקֵף לְכַבוֹד הַתּוֹרָה: "וְכִי לְיִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁל בֵּן תּוֹרָה אֶחָד, שְׁוֹוֶה רַק חֵייל אֶחָד! זְכוּתָהּ לְהִגֵּן וְלְהַצִּיל לְכָל הַפְּחוֹת אֶלֶף חֵיילִים! הַשְׁוֹוָאָה גּוֹרֵמַת רַפְיוֹן מְסוּיִים".

וְהוּא מוֹסִיף וְכוֹתֵב, הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, הִסְבּוּ לִי אִישִׁית חִיזוּק גְּדוֹל מְאֹד בְּעַמְדֵי עַל מִשְׁמַרְתִּי, מִשְׁמַרְתִּי בֵּית הַלּוֹי, חֲשֵׁתִי מְרוֹמְסֵם יוֹתֵר, אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָה.

הוּא מְשַׁבֵּט לּוֹי. הַרְמַב"ם כּוֹתֵב בְּסוּף הַלְכוֹת שְׁמִיטָה, וְלֹא שְׁבִט לּוֹי בְּלִבְד וְכו', אֲבָל בֵּית הַלּוֹי – בְּכָל הַדּוֹרוֹת – יִשְׁנָה בְּהֵם יוֹתֵר קְדוּשָׁה מִיּוֹחֲדָת. וַיִּאָּסְפוּ אֱלֹיוֹ פֶּלַח בְּנֵי לְוִי (שְׁמוֹת ל"ב, כ"ו). מִשֶּׁה רַבִּינוּ קוֹרָא מִי לִי"י אֱלֹיוֹ, מַחֲכָה וּמַצְפָּה מִי יְבוּא. וְאֵף אֶחָד לֹא בָּא, חוּץ מִשְׁבִּט לּוֹי. מִי מוֹחָה? שְׁבִט לּוֹי.

עֲלֵה בְּדַעַתִּי לְהַבִּיא תְּנָא [רַבִּי אֲלִיהוּן] דְּמִסִּיעַ לִיָּה לְמִרְן, שְׁרוּאִים מְדַבְּרֵי חִז"ל, שְׁזוּג אֶחָד בְּלִבְד שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁמַחֲדָשִׁים בְּדַבְּרֵי תּוֹרָה עוֹמְדִים כְּחָרַב וּמִגֵּן, לְזְכוּת אַרְבַּעִים אֶלֶף לּוֹחְמִים.

וְעֵינִיךְ תְּחִזִּינָה מִיִּשְׁרָיִם בְּתַנְדַּב"א רַבָּה (סוּף פֶּרֶק י') – לְגַבֵּי הַפְּסוּק [שׁוֹפְטִים ה', ח'] יִבְחַר

יבחר, אלהים חדשים, ישנה פשטא במלה יבחר. אולם לפי המדרש, יבחר אלהים, חדשים. הפלא ופלא. שבעים פנים לתורה. הקב"ה אוהב את מי שמחדש חידושים בתורה. ומפרשים רבים מדברים על כך.

במדרש תלפיות, למהר"ר אליהו הכהן, הביא בענף 'חידושי תורה' את המדרש הזה, והוא כותב שם תשעה טעמים, למה הקב"ה אוהב חידושי תורה? אחד מן הדברים שהוא כותב, כי אדם אשר מחדש בתורה, הדבר מביא לו הרבה שמחה בלימוד.

וז"ל שם בשלהי דבריו, עוד טעם ידוע שכל המחדש חידושים בתורה, נפשו שמחה עליו ביותר, מהלומד בלי חידוש, כנודע למחדשים בתורה. ונמצא שהחידושים בתורה גורמים שמחה גדולה לנשמה, שהיא חלק אלוה ממעל. לכן בוחר ורוצה הקב"ה במי שמחדש חידושים בתורה, כי משמח נשמתו, ושמחת נשמתו גם ממשיכו אל הלימוד יותר כנודע יעו"ש.

אם האדם מתעמק בתורה, וזוכה להבין משהו, השמחה של-לימוד מרוממת אותו. אדם שהוא נמצא בעצבות, או במצב ביניים, אזי הוא מתעצל. ונודע כי העצבות היא, אם כל חטאת. בפרט כאשר האדם לבדו, קשה לו לחדש חידושי תורה. צריך שיהיה לו משא ומתן, שקלא וטריא. אם האדם לומד לבד, הוא יכול לטעות בדברים פשוטים. אפילו קטנים ממנו, כמו שאחז"ל ומתלמידי יותר מכולם ועיין מכות דף י' ע"א. לפעמים התלמידים, מעמידים את הרב על שגיאה. היו אפילו גדולי עולם, אשר הודו כי תלמידיהם העמידו אותם פעמים רבות על טעות.

לרבו של הש"ך, קראו הרב'ה רב העשיל. הוא היה גברא רבא, חריף גדול. כאשר יצא לאור בזמנו הספר של מהרש"א, הראו לו את הספר הזה, שהיה אז חדש. הוא הסתכל בו, וזרק בכעס את הספר, וטען כי זאת טעות מה שהוא כתב. פתאום אחד מהתלמידים אמר לו, הרב, מהרש"א מתכוון למשהו אחר. הוא הסתכל ועיין שוב ואמר, טעיתי. וקיבל על עצמו, שמכאן ולהבא הוא אינו עושה השגות על

מחברים, על גדולי ישראל. תחילה בחריפותו הוא הסתכל וקרא במהירות, אולם לא דייק, ותלמידו העמידו על שגיאה קטנה, שהוא לא שם לבו אליה.

בכל אופן, כאשר לומדים ביחד עם חברותא, וכן עם תלמידים, הם מלבנים יחד את העניינים, ודברים רבים מתחדשים. אפשר ועדיף לאחר מכן, לשבת לבד ולהתעמק. כי לפעמים, ביחד קשה. לעתים בדרך-כלל לשני אנשים ישנם טבעים שונים, הם מתווכחים וכו', ולפעמים קשה אפילו להגיע אל העמק השווה, כיון שישנם כל מיני דעות קדומות. לפעמים גם לא מבינים, למה האחד אינו מסכים עם השני. אבל, תמיד מצוי שישנם שני צדדים למטבע. יכול להיות גם, כי 'אלו ואלו דברי אלהים חיים'. אבל עכ"פ בכדי לחדש חידושי תורה, צריכים להתעמק וכו', ואז מוציאים את הפנינים מן התורה.

הקב"ה אוהב את חידושי התורה, יבחר אלהים, חידושים.

זהו דבר מעניין, כי לא מוצאים את העניין של 'חידושי תורה' בספרי חז"ל, פרט לשני ספרים. בתנא דבי אליהו [פרק י"ח, כ"ג], ובספר הזוהר הקדוש [בהקדמה דף ד' ע"ב]. אמנם וכמדומני שבזמנו כבר הבאתי זאת, כי לפי הרמ"ק, אין המדובר בזוהר שם על חידושים ממש, אלא רק על סודות התורה. אולם בתנדב"א, מדובר באופן כללי, על כל החידושי תורה.

הדבר מפליא. כמדומני – לפי מיעוט ידיעתי – שלא מצוי בשאר ספרי חז"ל כדברים האלה.

בתנא דבי אליהו, הדבר חוזר ארבע פעמים. ובכל מקום, הוא מביא פסוק אחר. הדבר הראשון, הוא מביא את הפסוק דלעיל, יבחר אלהים חדשים – יבחר אלהים חידושים. אח"כ הוא מביא עוד פסוק, לְחַדְּשׁוּ יְבָכָר [יחזקאל מ"ז י"ב]. והשלישי, חֲדָשִׁים לְבָקָרִים [איכה ג', כ"ג] יעו"ש.

התעמקתי בכך, מדוע דוקא התנדב"א, מדבר על חידושי תורה? למה בשאר ספרי חז"ל, לא העמידו את הדבר הזה על תלו?

שערי יצחק – השיעור השבועי

אם כן, הזכות של תלמידי החכמים, אשר מתעמקים בתורה ומחדשים בה, זהו 'לחם שערים', זה מה שמועיל לנו במלחמה. מלחמתה של תורה, מועילה לנצח את שונאי ישראל.

הערה מהקהל: מן הלשון של תנא דבי אליהו, ויש ביניהם זוג אחד תלמידי חכמים, משמע שגם הם יוצאים עמם למלחמה, ויש כאן פתחון פה למתנגדים לנו.

תשובת מרן שליט"א: והרי זה לא יתכן, כמו שהבאנו כבר מכמה וכמה מקורות, בשיעור וירא התשפ"ד, שתלמידי חכמים ולומדי תורה, אינם יוצאים למלחמה. והכוונה בתנא דבי אליהו בדיוק להיפך, כמו שפירש מהר"ש לאניאדו בספרו כלי יקר על פסוק זה שהוא מספר שופטים פרק ה' יעוש"ב.

*

נחזור לדברי ידידנו הרה"ג חיים לוי שליט"א. בשיעור האחרון מוצש"ק פרשת חיי שרה, מרן הסביר את מנהג אבותינו נע"ג לומר את שירת הים כסגולה להצלה משונאי ישראל, כי יש כאלו שתמהו דלא שייך שירה לפני שייארע הנס. ועל כך מרן ביאר, שכוונתו בזה לבלבל את המקטרגים, שיחשבו שכבר בא לציון גואל, ובוזה נכלה כל צר ומשטיין מעלינו.

הוא מביא את ההסבר השני שאמרנו, למה שירת הים מועילה? מכיוון אחר. כי זיושע' היינו, שישנה כבר תשועה. ואז נסתם הפה למקטרגים, אין כבר מה לקטרג, כי הם כבר נושעו וניצולו. מובן שהם אינם בודקים, האם הדבר אמיתי או לא, כיון שהם בטוחים שאם אומרים שהיה נס, אזי הם מתבלבלים. כפי שדיברנו, שהם שכחנים.

הוא כותב כך, מרן ביסס את דבריו על פי דברי רבי יהונתן אייבשיץ בספרו תפארת יהונתן במעשה שהיה עם מלכת פארטוגאל ונראה בספר היכל הבעש"ט חלק ל"ב (דף מז) שהאריך לברר כמה פרטים במעשה הנ"ל.

בהסברו מדוע שרה אמנו מסרה את הגר שפחתה לאברהם, בחששה שמא המצרים עשו כשפים למנוע פרי בטנה. וביאר מרן ששרה

חושבני, תשובה מחודשת. כתוב בספרים הקדושים, כי לאליהו הנביא, אין את כוח החידוש. הוא בעצמו, אינו יכול לחדש כלום. כל מה שהוא אומר, זהו מה ששמע במתיבתא דלעילא.

בתחילת ס' זהרי חמה מובא זאת בשם הרמ"ק, כי אליהו הנביא אין יכולת בידו לחדש בתורה, שְׁתִּקְבַּל נשמתו ממקור מוצא החכמה העליונה. וכך מובא בעוד כמה ספרים. לכן, כיון שהוא בעצמו אינו יכול לחדש, אין לו את כוח החידוש, ע"כ הוא מעורר עכ"פ את האחרים שיחדשו, לכן דוקא הוא הדגיש את הדבר.

מצד שני, אנחנו אומרים תמיד, תיקו. זהו ר"ת – ישנם כמה פתרונות לר"ת תיקו – או ת'שבי י'תרץ ק'זשיות ו'בעיות, או ת'שבי י'פרש ק'לות ו'חמורות. העיקר הוא, כי עד שיבוא אליהו, והוא יפשוט את כל הספיקות.

אמנם זהו רק דרך דרש. אבל לפי הפשט אין כאן במלה תיקו ראשי תיבות, אלא למלה עצמה יש משמעות, ונאמרו בה שלושה פירושים, ואכמ"ל.

ברם, זאת אינה סתירה. כי הגר"י איבשיץ בספרו לוחות העדות ודף ע"ב, כתב כי מה שאליהו פושט, זהו מה שקיבל מאחיה השילוני, עד למשה בסיני יעוש"ב. הוא אינו פושט מדעתו, מתוך ההבנה שלו, אלא שהוא יודע את כל התורה, בקבלה. א"כ לגבי כל הספיקות אשר מסתפקים, הוא אומר להם את מה שיש בידו, אבל לא לחדש חידוש. נהרי אמרו חז"ל בכמה עניינים יהא מונח עד שיבוא אליהו, וכדומה. וברוב העניינים הללו לא שייך קבלה, אלא הוא יגלה את העניין, כנראה ברוח הקודש. ואם כן לכאורה נוכל לומר גם בנדון דידן, שהוא יפשוט ספיקות בהלכה ברוח הקודש. אך אולי יש לדחות, שבענייני הלכה קיימא לן לא בשמים היא. אבל יש לעיין אי הכי קיימא לן גם לעתיד לבוא. איתמר.

כוח החידוש, הוא אינו דבר פשוט, צריך זכות לכך. כפי שאמרנו בזמנו לגבי נותן התורה, בלשון הוה, שיהיה מתן תורה מחדש. זאת מתנה.

אימנו לא סמכה על דבקותה ב"אין עוד מלבדו", הגם שהיתה גדולה מאברהם אבינו בנבואה – אשר לא הסיח דעתו מבור"ע לרגע, כמבואר ע"י הרמב"ם בספר מורה נבוכים (ח"ג פרק נא), מ"מ חששה שמא הסיחה דעתה לרגע. ואני הקטן אוסיף: כמו שכתב רבנו הרמב"ם (שם) וז"ל: ומפני זה יראָה לי כי כל מי שתמצאהו רעה מרעות העולם מן הנביאים, או מן החסידים השלמים, לא מְצָאָהו הרע ההוא רק בעת השכחה ההיא. ולפי אורך השכחה ההיא, או פחיתות הענין אשר התעסק בו, יהיה עוצם הרעה. עכ"ל.

דברי מרן היו שמחים כנתינתם, תורה מן השמים ממש, שכך אמר הרה"ק הנועם אלימלך מליזענסק בחלום להרה"ק רבי יהושע (וי"א לאביו השר שלום) מבעלזא, וילך גם יצחק אל אלימלך, בהסברו מדוע הקב"ה אמר למשה רבנו "מה תצעק אלי" בעת שכלל ישראל היו בשעת צרה והיו כ"כ זקוקים לתפילה.

והיא לא נדפסה – זאת מליצה נאה מלשון הפסוק גבי סוטה [במדבר ה', י"ג] וְהוּא לֹא נִתְפָּשֶׁה. יב"ן – מבעל המעשה (נדמה לי שכך שיטת בעלז' שהאדמורי"ם אינם כותבים ספרים) אולם המעשה הובא בהרבה ספרי חסידים בשינויים קלים. ראה בספר ביתו נאווה קודש ח"ג (חודש אדר דף שא) וז"ל, ומעשה שהיה כך היה: סיפר כ"ק מרן מהר"י זי"ע, שבזימנא חדא ביו"ט שביעי של פסח, לפני שנכנס לשולחנו לערוך את סעודת יום-טוב, ראה את הרבי ר' מיילעך [נ"א שהיה זה באמצע עריכת השלחן, נתנמנם מרן מהר"י שלא כדרכו לזמן ממושך, וכשהתעורר סיפר על פשר הדבר] ושאל אותו: הלא רבינו אמר שבחיי תלמידיו יבא משיח צדקנו. והלא כל תלמידיו, כבר הלכו לעולמם? אמר לו הרבי ר' מיילעך: שאל נא איזו קושיא ואני אתרצה, ועל-ידי-זה תהיה גם אתה נחשב לתלמיד שלי. ואכן כ"ק מרן מהר"י שאלו כמה קושיות (כדלהלן) והרה"ק מליזענסק תירץ לו תירוץ...

מרן מהר"י הקשה עה"פ בפרשת בשלח (פ' י"ד פסוק טו) "מה תצעק אלי דבר אל בני ויסעו. ואתה הרם את מטך וגו'. א' דבעת צרה כזאת – הים לפנים ומצרים לאחריהם – מה היה למשה לעשות אם לא לצעוק אל ה'. ב' גם קשה דקאמר מה תצעק אלי, אל מי אפשר לצעוק אם לא לה'. ג' גם קשה הלא עדיין לא נקרע הים ואיך אמר להם שיסעו, והול"ל: ואתה הרם את מטך וגו' ובקעהו, ודבר אל בני ויסעו. ויש להסביר על פי משל למלך גדול היתה בת יחידה וכו'.

וכן היה ביציאת ישראל ממצרים, דחז"ל אמרו (חולין דף ז' ע"א) למה נקרא שמם כשפים שמכחישים פמליא של מעלה, והחרטומים והמכשפים התאמצו להפריע את יציאת ישראל ממצרים, ועל כן נתעכבה הישועה, ומלבדם היו גם הרבה מקטרגים שקטרגו על ישראל שאינם ראויים להיגאל. וכאשר צעק משה רבינו לפני השי"ת אמר לו ה' מה תצעק, הלא על ידי צעקתך ידעו שעוד לא נושעו, ויקטרגו עוד. ע"כ דבר אל בני ויסעו, וכשיראו המצרים והמקטרגים שצוית שיסעו, יזרקו את הכישוף ויפסיקו מלקטרג. וזו כוונת חז"ל: לא נגאלו ישראל אלא בזכות האמונה שהאמינו לפני שנתהווה הנס שה' יגאלם, וע"י כך זכו לגאולה עכדה"ק. מובא גם בחיבור מהר"י.

כך היה גם ביציאת מצרים. הקב"ה אומר למשה רבינו, מַה תִּצְעַק אֵלַי, דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ [שמות י"ד, ט"ו]. כעין מה שאנחנו עושים כעת, הדבר היה גם אז, ביציאת מצרים. דהיינו, הקב"ה אמר את החכמה הזאת למשה רבינו, אז ביציאת מצרים. כדי לבטל את הקטרגים, ממה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו. ישנן כאן, כמה שאלות. ראשית, מה הפירוש ממה תצעק אלי? מה הוא יעשה? דבר שני, מה הפירוש דבר אל בני ישראל ויסעו? להיכן יסעו? הרי ישנו ים. עדיין לא נבקע הים, עוד לא נאמר וּבִקְעָהוּ. וכי הם יסעו אל הים? [הקושיא מה זה מה תצעק אלי, מה יעשה, עצמה אינה, לפי מה שתרגם אונקלוס קבילית צלותך. אבל העניין עצמו נכון בלאו הכי, שהרי המקטרגים

שערי יצחק – השיעור השבועי

ואנו עושים זאת עם התלמידים – בתלמוד תורה [עטרת חיים] בעיר אלעד ת"ו, הילדים אומרים זאת – וממשיכים באמירת תהלים, וראו זה פלא כולם נשארים מחוייכים. לא נכנסים ללחץ, לא לפחד. וממשיכים לאחר מכן לעסוק בתורת אלדים חיים, אשריכם ת"ח קטנים. אינם מתבלבלים.

אולם צריכים להבין, למה שלוש פעמים? ומדוע המלה תקום, היא מלעיל? לכאורה, היה צ"ל תקום מלרע, מה זה ת-קום? בחלק הדקדוק כ' מהרי"ץ שקריאת התי"ו בגעיא, וכ"ה בספרים המדוייקים, ובן מנהגנו.

למעשה, השאלה מתחילה במוצאי יוהכ"פ, אז אנחנו אומרים את הפסוק הזה, כל כלי יוצר עליך וכו'. לכאורה, מה הדבר קשור למוצאי יוהכ"פ? הרי אין מלחמה. א"כ למה אומרים, כל כלי יוצר עליך לא יצלח?

גם אז, במוצאי יוהכ"פ, צריך לומר זאת ג' פעמים. בעבר, רבים בבלדי לא היו אומרים זאת ג"פ, כיון שהדבר לא היה כתוב בסידורים שלנו. אמנם בכתי"ק של מהרי"ץ זיע"א כתוב, לאמרו ג' פעמים, אולם כיון שבסידורים המצויים יותר לא היה כתוב זאת, אזי הם לא אמרו. אבל האמת היא, כי כן צריך לומר ג"פ. כפי שאמרת. ברוך ה', בשנים האחרונות שנדפס הסידור תורת אבות, הוא – ידידנו הר"נ אלשיך שליט"א – כבר תיקן והשלים זאת, והדבר נכנס וחזר.

בכל אופן, לגבי השאלה מה הפסוק קשור ליוהכ"פ, מהרי"ץ מאיר לנו את העניינים. תשמעו דבר נפלא. ז"ל לשון תקום אתך למשפט', זהו השטן, שהוא מקטרג. ביום הכיפורים, אין לשטן רשות לדבר. אולם רק נגמר יוהכ"פ, השטן מתחיל לעבוד.

מהר"י ממרויש, זהו בעל הספר שו"ת מן השמים, שאל את השאלה הזאת, והשיבו לו בזה"ל, הנסתרות לה' אלהינו, וביום הכפורים כל פנים מאירים, וכל עון נאלח. ובאותו יום, נחתמים הספרים בחותם המלך. והשטן, על הר גבוה יעלה וירד, ועבר יומו ובטל קרבנו. ובמוצאי יוהכ"פ, סריסי המלך הגיעו, ויבהילו

עדיין לא ידעו שנתקבלה תפילתו. איתמר. ויעו"ש במרפא לשון למהרי"ק.

אלא התשובה היא, כי אם אתה – משה רבינו – תאמר ככה, יבינו המקטרגים כי כבר נושעתם, ואז נסתם להם הפה.

על כן פתחתי את הדברים בכתבי גברא דמרא סייעיה, כי כשהולכים בדרך המלך פוגשים חברים.

תפילתנו אחת: שער הרחמים לעם בך בוטח, ביום ראש החודש הזה יפתח. איכ"ר.

הקטן שבתלמידך, חיים לוי מניו יורק. ברוך ה', שהדברים נתבססו. ויישר חיליה לאורייתא. כן ירבה וכן יפרוץ.

ישנם עוד כמה וכמה מקורות, לגבי העניין הזה. אלא שאכמ"ל.

השלמה בעניין הסגולה באמירת הפסוק כל כלי וגו' בעת צרה, למה כופלים אותו שלוש פעמים, ומדוע המלה 'תקום' מלעיל.

סגולה נוספת, ח"ו בזמן הצורך, שלא יהיה ולא יבוא, כאשר ישנה אזעקה, לומר את הפסוק [ישעיהו נ"ד, י"ז] פֶּלַח פְּלִי יוֹצֵר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלַח, וְכָל לְשׁוֹן תְּקוּם אֶתְךָ לְמִשְׁפַּט תְּרִשִׁיעִי. זאת נְחַלֵּת עִבְדֵי יְיָ, וְצִדְקָתְךָ מֵאֵתֵי יְיָ. וכבר דיברנו בסוף שיעור הקודם, כי בעזרתו יתברך נתגלה מקרוב, שהמלים 'כל כלי', הם בגימטריא חמאס.

חמאס עולה בגימטריא מאה ותשע, והמלים כל כלי הם מאה ועשר. ישנו הפרש של אחד, עם הכולל. והדבר אינו סתם, כי זהו לרמוז שצריך לצרף את י"י אחד ושמו אחד. הזכות הזאת, היא שעומדת.

ראשית, זהו דבר בעתו מה טוב, כל כלי – כל דבר אשר יעשו נגד עם ישראל, לא יצלחו. זהו דבר המחזק.

שמחתי לראות, כי ידידנו הרב אליהו נהארי הי"ו הביא בעלון דרכי אבותינו [גליון 418] בזה"ל, ואם יוסיפו לומר יחדיו בעת האזעקה, את עצת מרן הגר"י רצאבי שליט"א לומר את פס' כל כלי יוצר עליך לא יצלח וגו' ג' פעמים בקול רם וברינה, בודאי זה מחדיר אמונה ובטחון בו יתברך.

להביא אותו אל המלך ולקחת הספרים, הן למות הן לְשׁוֹשֵׁי, הן לְעַנְשׁ נכסין ולאסורין, ולהמתין עליהם עד אשר יראה אם ישבו אותם הַנְּדוּנִים, או אם יתנחמו מן חטאתם, ויתקרע גזר דינם.

ואזי השטן בוכה ומתמרמר, ופותח בלשון הרע. וצריך לתקוע אז תשר"ת, ורוח מלפניו יעבור. כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי, זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאום ה'. וצריך אזי זרע קודש, לומר פסוק זה אחר התקיעה.

בעת מובן, למה המלה תקום היא מלעיל. הכוונה לרמוז לשטן שלמעלה, אשר קם עלינו. זהו טעם אחד שנלע"ד בס"ד.

והסיבה שאומרים זאת ג' פעמים, יש לפרש כי אחד זה כנגד השטן, ואחד כנגד הישמעאלים, ואחד כנגד כל אומות העולם, כל שונאי ישראל אשר עומדים עלינו, בעוונותינו הרבים.

ישנה סיבה נוספת, למה אומרים תקום מלעיל, וזהו ג"כ טעם נפלא. זכר לשון תקום אתך, זאת גימטריא של 'אברהם יצחק יעקב משה אהרון יוסף דוד'. הפלא ופלא. דהיינו, הם מגינים בשמים על עם ישראל. ת-קום מלעיל, היינו, שהם יקומו בשמים ממעל ויגוננו עלינו, מכל אויבינו ושונאינו. זה עולה בגימטריא אלף ארבע מאות ותשע, שזהו בדיוק הגימטריא של שבעת האושפיון.

שאלה מהקהל: אבל מה עניין אושפיון כאן, לכאורה צ"ל שבעה (פּוֹרְתֵי) [פְּרוֹתֵי] ברית.

תשובת מרן שליט"א: יתכן גם זה. אבל מקור גימטריא זאת בס' קרן ישועה [דף עד"ר] והוא קישר זאת למלחמת גוג ומגוג שתהיה בסוכות, ביום האושפיון של דוד וכו' יעו"ש. והרחבתי בס"ד בנפלאות מתורתך הפטרת נת.

ביאור נוסף, להסביר מדוע אומרים זאת ג' פעמים, על פי מה שכתוב בזוה"ק [סוף פרשת וארא, וכן בפרשת אמור, וכדלקמן], כי עתידין בני ישמעאל למעבד תלתא קְרָבִין תקיפין – שלוש מלחמות חזקות – בים ביבשה וסמוך לירושלם [כדלקמן ד"ה וזימנין]. כדי להינצל מנזקיהם בים וביבשה ובאור, או כעין זה.

שאלה מהקהל: לגבי הטעם לשלוש פעמים, אחד כנגד השטן וכו', התינת בזמן מלחמה. אבל לעניין מוצאי יום הכפורים לכאורה לא הועיל טעם זה, כי מה עניין הישמעאלים וכל האומות אז. וזה שייך גם בטעם הנוסף.

תשובת מרן שליט"א: אגב אורחא.

זהו מאמר מפורסם, ומובא עוד שם בזוה"ק, כי הסיבה שתהיה לבני ישמעאל שליטה על ארץ ישראל עד לפני הגאולה, בגלל שהם נימולים. אבל מאידך, כיון שהמילה שלהם אינה בשלימות, לכן זה יהיה רק עד זמן מסויים. כמו כן, הם ישלטו עליה כיון שהיא שממה.

הרי כאשר הישמעאלים וזולתם שלטו בא"י, לא היה כאן ישוב של ממש. הרי כתוב בתוכחה, וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֲבִיבִים וַיִּקְרָא כ"ו, ל"ב. זאת הבטחה לישראל. כמו שפירש הרמב"ן שם.

לפני שגם ישראל חזר לארצו, למרות שא"י היא 'ארץ טובה ורחבה', אף אחד – אף אומה – לא נתיישרה כאן בא"י. היו פה ושם, רק בודדים. בזמנו אפילו היו בטוחים, כי לפי התנאים והאפשרויות כאן בא"י, אפשרי אולי לכל היותר להחזיק פה מליון תושבים. וברוך ה', עם ישראל שב לארצו, והיתה הַרְוּחָה, ברכה רבה והצלחה.

בזוהר הק' שם [בפרשת אמור] כתוב בזה"ל, ארבע מאה שנין קיימא ההוא ממנא דבני ישמעאל, ובעא קמי קודשא בריך הוא. אמר ליה, מאן דאתגזר אית ליה חולקא בשמך, אמר ליה אין, אמר ליה והא ישמעאל דאתגזר (ולא עוד אלא דאתגזר בר תליסר שנין) אמאי לית ליה חולקא בך כמו יצחק. אמר ליה, דא אתגזר כדקא יאות וכתיקוני, ודא לאו הכי. ולא עוד אלא דאלין מתדבקין בי כדקא יאות לתמניא יומין, ואלין רחיקין מני עד כמה ימים, אמר ליה ועם כל דא כיון דאתגזר לא יהא ליה אגר טב בגיניה?

ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר. מה עבד קודשא בריך הוא. ארתיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דלעילא, ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא, כגין ההוא גזירו

הטיפשים האווילים השטופים בזימה וכו' יעו"ש. כי זהו לפי סכלותם הגן עדן שלהם, בשביל למלאות את התאוות הדמיוניות והפרועות שלהם. ואכמ"ל. וע"ע מ"ש בס"ד בעיני יצחק על ש"ע המקוצר הל' שמירת הברית סי' ר"ד סוף אות ק"ה בשם שו"ת רב פעלים להגרי"ח.

ידוע, כי מצד אחד, לבני ישמעאל ישנה אמונה. וכתוב בתורה, למה נקרא שמו ישמעאל? פי שְׁמַע יִי אֵל עֲנִיךָ [בראשית ט"ז, י"א]. הבאנו בס"ד את הרמב"ן, האומר כי בגלל ששרה אמנו עינתה את הגר, לכן זרע ישמעאל מענים את ישראל. ואמרנו, כי הדבר נאמר ברוח הקודש.

בספר מעשי ה', למהר"ר אליעזר אשכנזי בן אליה הרופא, הביא [פרק י"א דף ח"פ] את הרמב"ן דלעיל בזה"ל, כתב הרמב"ן ז"ל, במה שנאמר ותענה שרי ותברח מפניה, חטאה אמנו בעינוי הזה, וגם אברהם פְּהַנְחוּ לעשות כן. ושמע ה' אל עניה, ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי, עכ"ל.

על כך הוא אומר בזה"ל, והנה דבריו ז"ל נכונים, אבל לא יתכן לומר כן אם לא בראיה מן הכתוב. איך אפשר להגיד דבר כזה, בלי הוכחה מן הפסוק?

לכן ידמה – זהו סגנון כזה, כמו נראה לי, כך גם הסגנון של הרלב"ג – היות ראייה וגילוי מופלג, ממה שאמר לה המלאך, וקראת שמו ישמעאל כי שמע י"י אל עניך. שאם השמיעה היתה לשעבר, כמו שנאמר שמע י"י, לפי זה היה ראוי לקרא אותו שמעאל לשעבר. אם השמיעה היא לשעבר, למה קוראים לו בלשון עתיד, ישמעאל? היה צ"ל, שמעאל. כי הוא שמע, בלשון עבר.

אבל ציוה לקרא אותו ישמעאל, לגלות על העתיד שיענה זרע ישראל.

הוא קצת סתם, אולם כנראה כוונתו היא עפ"י הפרקי דרבי אליעזר [פרק ל"ב], כי המלה ישמעאל, פירושה ישמע אל. מלשון הפסוק בתהלים [נ"ה, כ"ג], יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֶם, וְיֵשֶׁב קָדָם סֵלָה.

דבהון. וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהי ריקניא מפלא זמנא סג'י, כמה דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו, ואינון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו, עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל.

וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא, ולאכתנשא בני אדום עלייהו, ויתערון קרבא בהו, חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם [עיין לעיל ד"ה ביאור], וישלטון אלין באלין, וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום. בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפי עלמא על רומי חייבא, ויגח בה קרבא תלת ירחין, ויתכנשון תמן עממיא ויפלו בדייהו, עד דיתכנשון כל בני אדום עלה מכל סייפי עלמא, וכדין יתער קודשא בריך הוא עלייהו, הדא הוא דכתיב (ישעיה ל"ד) כי זבח ליהו"ה בבצרה וגו'.

בדרך כלל מסבירים, כי הסיבה שמילתם איננה בשלימות, מפני שהם לא פורעים. וקיי"ל מל ולא פרע, כאילו לא מל. זהו הפירוש המקובל.

אולם הרמ"ק בספרו אור יקר [בפרשת אמור, דף קל"ח] כתב פירוש אחר, וז"ל, 'כמא דגזירו דילהון בריקניא', שאינם שומרים אות ברית, ואינם יודעים עניינן, אלא ירושת אבותיהם בידיהם, כך הם שולטים בארץ לא בקדושתה. אלא 'בריקניא', גשמות הארץ. מפני שמי שהוא צדיק באות ברית, נאמר צדיקים יירשו ארץ. וא"ל, אינם צדיקים, אלא גשם, והברית בלי קדושה. כך שולטים בגשם הארץ ריקנית מקדושתה, שאין להם שליטה בקדושתה, כמו שאין להם חלק קדושת המצוות. ולכך ערבי מהול שנתגייר, צריך להטיף ממנו דם ברית.

הוא לא מסביר בדיוק, מה הפירוש 'שאינם שומרים אות ברית' וכו'. כמובן, נדה בודאי הם לא שומרים. הגמרא [קידושין דף מ"ט ע"ב] אומרת, עשרה קבים זנות ירדו לעולם. תשעה נטלה ערבניא, ואחד כל העולם כולו. והרמב"ם כותב בהל' תשובה [פרק ח' הלכה ט"ז], כי הם שטופים בזימה. כל המסירות וההקרבה שלהם למות וכו', זה בגלל כל התאוות שלהם, זאת כל התשוקה שלהם. הרמב"ם כתב שם, אל יעלה בדעתך, כמו שמדמין אלו הערביים

כתוב שם כך, למה נקרא שמו ישמעאל? שעתיד הקדוש ברוך הוא לשמוע בקול נאקת העם – דהיינו ישראל – ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים. לפיכך נקרא שמו ישמעאל, שנאמר ישמע אל ויענם. אסדכן בעצם, הדבר מתייחס אלינו, בגוף השם שלו.

אולם תשימו לב, כי ישנן שתי אומות, אשר יש בשמם את שמו של הקב"ה. ישראל, וישמעאל. אין אומה אחרת, שמעורב איתה השם של ה'. ישנן שמות בני אדם, כגון דניאל וכדו', שמעורב בהן שם ה'. הדבר מראה על מעלה מסויימת, חיבור אל הקב"ה.

ישמעאל זה דומה כמו ישראל, אבל שם – אצלם – האות אל"ף נעלמת, לא שומעים את האל"ף. אצל ישראל, האל"ף הוא נשמע, משא"כ ישמעאל. אפילו בלשון שלהם, בערבית, הדבר כך. הם אומרים, אסמאעיל. אולם ישראל, בלשונם זה אסראיל. שומעים את האות אל"ף. אלא שבמבטא שלהם אין צירי.

ראיתי כתוב בספר חזון למועד וחלק ב', מאמר ט"ז, דף רמ"ד-רמ"ה, דבר מעניין. וז"ל, ישמעאל נתייחד, שעד היום כל מעשיהם הם עושים בשם ה'. לפני שהם עושים משהו, הם מזכירים את שם ה' על כל צעד ושעל.

וראוי להבין, מדוע א"כ הם נדחים מהשלימות, ואינם נרצים [כדברי הרמב"ם באיגרת תימן]? מדוע מלכות ישמעאל, משתייכת לצד הרע?

כמה פוסקים דנים, הפרי תואר כבר בזמנו דן בכך, ביורה דעה סי' י"ט סק"י וועע"ש בכף החיים ס"ק ל"ח, אם מותר להגיד לפני השחיטה, ואללה אכבר. הרי מותר להם לאכול משחיטה של יהודים, אבל הם צריכים ודורשים להגיד כך לפני השחיטה. לכאורה זהו הפסק, בין הברכה לבין השחיטה. אולם מצד שני, מה בכך? גדול י"י ומְהֻלָּל מְאֹד ותהלים מ"ח, ב"ו. אתה לא אומר דבר, אשר מפסיק מן העניין. פסקו עכ"פ שיש לבטל מנהג זה, מפני שנהיה כחוקות הגויים יעו"ש.

בכל אופן, הם מזכירים את ה', על כל צעד ושעל.

ובהמשך הוא אומר, ולפי זה נבין, שאף שמלכות ישמעאל מאמינה בה', אמונתם אינה מועילה לרסן את רצונותיהם. אדרבה, האמונה שלהם בה', היא הגורמת להם לפעול ככל שיעלה על רצונם, בהיותם תולים הכל ברצון ה'. הם לא עושים את רצון ה', אלא הם משתמשים בו לרצונות שלהם.

ישמעאל, אינם עושים את רצונם כרצונו, אלא רצון ה' הוא כרצונם. ר"ל אמונתם בה' היא בעוכריהם, והיא להם לרועץ, שכן הם עושים את כל הרע בעולם, באיצטלא של רצונו יתברך.

וזהו שאמר בלעם הרשע, 'אוי מי יחיה משומו אלי'. והיינו, שמחמת ששמו של ה' משותף בשם ישמעאל, דבר המורה על אמונה חזקה. הרי שזה גופא – תשמעו את לשונו – גורם לו לפעול באופנים החורגים לגמרי מדרכי ההגינות והמוסר השכלי. הן כלפי עצמם, המוכנים למות כדי להשיג את מטרתם. הדבר הזה, משבש להם את השכל, כי הם תולים זאת בהקב"ה. הוא מוכן למסור את נפשו על כך, ולעבור את כל הגבולות. והן בנוגע לאחרים, שמוכנים להזיק בצורה אכזרית ביותר, ותוך כדי ביצוע, להכריז שה' הוא האלהים רח"ל.

מעין זאת, יש כבר בספר צדקת הצדיק, למהר"ץ הכהן מלובלין. הוא כותב לגבי המובא במסכת ברכות [דף ח' ע"ב] על הפרסיים, כי הם צנועים. לכאורה, זאת מעלה מצויינת, שהם צנועים. אבל הוא אומר, כי הצניעות שלהם, היא איננה מעלה. כיון שהצניעות שלהם, גורמת להם להרבות בתאוותיהם, כי הם מסתירים את זה. בסתר, אפשר לעשות את הכל.

צניעותם, היא כדי למלא תאוותם ביתר שאת. לכן הגמ' מסיימת שם, אלו פרסיים המקודשים לגיהנם יעו"ש בצדקת הצדיק אות רנ"ו דף ס"ט ע"א. הוא הדין בערביים שאמונתם חזקה, גוררתם לשפל המדרגה, וסופם לאבדון.

שערי יצחק – השיעור השבועי

– אלו מטוסים, מה שהיה אז – יאמרו אותו פעם אחרי פעם בלי הפסק, ובעז"ה לא יאונה להם כל רע. ישנה כאן רשימה של פסוקים, העורך ידפיס זאת בצילום [בעמ' 22], כפי שהוא. אבל לצערי, זה משובש. לכן צריך גם להדפיס את הפסוקים, כשהם מתוקנים [בעמ' 23]. ישנם שם הרבה שיבושים. אני אומר כך, כי אינני חושב שהוא עצמו כתב זאת. כנראה הוא אמר למדפיס, שידפיס את הפסוקים הללו. ציין לו את מראי המקומות. אינני חושב כי הדבר היה באחריותו, ועכ"פ הוא לא הגיה זאת, כי זה מאד משובש. לא מתאים שיצא מתחת ידו, דבר שאיננו מתוקן.

והעיקר מה שהתפלאתי לראות, הוא כי מובא שם רק חצי מן הפסוק, 'כל כלי יוצר עליך לא יצלה, וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי'. לא מובא החצי השני, זאת נחלת וגו'. הפסוקים האחרים, מובאים בשלימות. כגון, ויהי בנסוע הארון וגו', וינוסו משנאיך מפניך. יתן י"י את אויביך נגפים לפניך וגו', לא יתייצב וגו'. ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. כתובים שם הרבה פסוקים.

בשלמא לגבי הפסוק, תפול עליהם אימתה ופחד, זאת אני מבין, כי הוא רצה שיגידו אותו ישר וגם הפוך, כאבן ידמו וגו', כמו שאומרים בברכת הלבנה, רק חצי פסוק. בעז"ה ידפיסו זאת [בחוברת שערי יצחק], כי חשוב שהדבר יהיה בהישג יד.

אבל בכל אופן, לגבי הפסוק כל כלי וגו', מובא רק עד תקום אתך למשפט תרשיעי. אינני מבין, למה לא מובא החלק השני של פסוק. איני יודע, האם זה בכוונה, או שלא בכוונה. האם יש לו איזו כוונה בזה, מצד צירופי השמות הקדושים וכו'.

מה עוד יכול להיות? אם מצד כל פסוקא דלא פסקיה וכו', הרי בדר"כ מקובל כי זהו רק לגבי פסוקי התורה, וכאן זהו פסוק בנביא בספר ישעיה. ואף שאומרים זאת עם הטעמים, אין טענה מצד כל פסוקא דלא פסקיה וכו', כיון שבנביאים מותר להפסיק. א"כ מה לא טוב? למה לא לסיים את הפסוק?

תיקונים והערה על המדפיסים שהביאו בשם מהר"י פתיה זצ"ל סגולה להינצל מן הסכנה.

בספר זוהר סבא דמשפטים, עם פירוש מתוך לנפש, להרב המקובל מהר"ר יהודה פתיה זצ"ל, בעל מנחת יהודה, מובאים פסוקים להגיד המסוגלים להינצל הוא ובני ביתו מן הסכנה. לא כתוב שם במפורש, כי הוא זה שתיקן זאת, אולם זכור לי שכתבו כך בהדיא בשמו. בכל אופן, הדבר נמצא בספר שלו, אולי הוא לא רצה לכתוב במפורש שזה הוא, עכ"פ נראה כי הוא מסר למדפיסים, שיכתבו את הדברים האלה. הרי היתה לו, ידיעה גדולה בנסתרות.

ברצוני לומר לכם, דבר הפלא ופלא. מהר"ר יהודה פתיה, עשה תפילה בזמן המלחמה העולמית. הרי ח"ו הרשעים הגרמנים כמעט הגיעו כאן לא"י, וכל הישוב פה היה בסכנה, כי הם הגיעו עד מצרים. ובארץ ישראל היה זעקות ותפילות נוראות, כי הם כבשו ארצות אחת אחרי השנייה, והתכנית שלהם היתה להגיע לא"י. ואז מהר"י פתיה אסף עשרה אנשים מקובלים וצדיקים במערת המכפלה, לעשות תפילות וכו'.

המחותן שלי, חמיו של בני הרה"ג משה נר"ו, הרב יחיאל מדמון הי"ו, אמר לי בזמנו על מהר"ר יחיאל נחום, כי אז התימנים עשו את התפילה, הפרת עצה, בשם עשר חמש שש וכו'. ולאחר שגמרו להתפלל, אמר הר"י נחום, 'נענינו'. אינני יודע איך הוא קיבל משמים איזו הארה, וידע לומר שאנחנו ניצלנו. אמרתי בקיצור, ובלנ"ד נרחיב בזה בשיעור נוסף.

כל גדולי ישראל, כל אחד התפלל בסגנון שלו. מהר"י פתיה היה במערת המכפלה, ואז האדמו"ר מגור עמד בחוץ, השקיף לראות ולשמוע את התפילות. אתם יודעים, מה הוא אמר? 'אם היה לנו באירופה מישהו כזה, לא היתה השואה'.

בספר דלעיל ישנן סגולות כדלקמן, למנצח מזמור לדוד יענך י"י ביום צרה וגו'.

כתוב שם בכותרת, יאמר בכל יום, פעם אחת. ואם ח"ו לא יבוא ולא יהיה היתה התקפת אויר

ואם מפני שאולי לא צריך, מיותר, ההמשך לא נוגע כעת, א"כ גם בפסוק ויהי בנסוע הארון וגו', לא צריך את ההתחלה. תתחיל מן המלים קומה י"י. מה צריך כעת את המלים, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה? הרי כעת, לא נוסע הארון. לא מוציאים ס"ת. א"כ למה אתה אומר זאת,

אם הינך בוחר רק את מה ששייך?

לכן חשבתי, מה שיכול להיות, כי אולי הוא לא רצה שיגידו לעת סכנה כזאת את הסיפא, שהוא זאת נחלת עבדי י"י וצדקתם מאתי נאום י"י, שאז כביכול אנחנו משבחים את עצמנו שהננו עבדי ה', צדקות וכו', שבזה אנחנו מייחסים לעצמינו חשיבות, שבזכות זה ראוי שניצל. והדבר יכול ח"ו לעורר קטרוג. שמא זאת הסיבה, שהוא לא רצה להביא את הסיפא שלפסוק. ומה שאומרים את כולו במוצאי כיפורים, שאני התם שאחרי הצום, במוצאי יום הקדוש, נמחלו לנו עוונותינו.

ברם, הדבר לא נראה לי. ראשית, כי בלא"ה פעמים רבות מצוי כי אנחנו אומרים, שאנו עבדי ה'. כגון, המהולל לעולם ולעולמי עולמים, אנו 'עבדיך' לך מודים. וכבר אמרו חז"ל בבבא בתרא דף י"ע"א, אתם קרויים בנים וקרויים עבדים. בזמן שאתם עושים רצונו של מקום, אתם קרויים בנים. ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום, אתם קרויים עבדים יעו"ש. וכך אנו אומרים בנוסח היום הרת עולם, אם כבנים או כעבדים וכו'. והרחיב מהרי"ץ על כך בפירושו עץ חיים שם, וכן בספרים נוספים.

אבל יתירה מכך, ראיתי כי מהרמ"ד ואל"י בספרו כוס ישועות [דף רס"ח] שהוא פירוש על ספר ישעיה, ביאר את הפסוק הזה, והדבר הזה מיושב היטב. אמנם הוא מדבר על מלחמת גוג ומגוג, אולם חושבני כי הדבר שייך גם אלינו. ונתחיל מן ההתחלה, כתוב שם בזה"ל, בשביל שיבואו אומות העולם להילחם בישראל במלחמת גוג ומגוג 'בכל מיני כלי זין שיהיו נוהגים באותו הזמן.

הוא מדגיש, איזה כלי משחית. הרי הנביא לא יכל להגיד בהדיא, לפרט את הדברים שיהיו בעתיד, דברים שלא ידעו מהם. שאז לא יבינו

השומעים מהו מדבר. ע"כ הוא – מהרמ"ד ואל"י – אומר, 'מה שיהיה באותו הזמן'. כגון, פצצת אטום, טנקים, רחפנים, סקאדים, רקטות, טילים וכו' וכו'. לכן הנביא אומר, 'כל כלי'. מה שיהיה, מה שיתחדש.

כי בנביאים, כאשר מדברים על מלחמת גוג ומגוג, המדובר הוא על סוסים ופרשים וכדומה, לא על מה שרואים בזמנינו, מאז שהעולם נשתכלל מאד. בימים ההם, אי אפשר היה לדבר על הדברים הללו, כי האנשים לא היו מבינים על מה מדברים.

חוץ מזה, הגאולה היתה הרי יכולה לבוא, גם בדורות ההם. אילו זכינו. אצלינו בעוה"ר הגאולה נתאחרה, אולם אם הגאולה היתה למשל כבר לפני שמונה מאות שנה, אז עדיין לא היו את כל הדברים הללו, הם היו נלחמים בחרבות האחד עם השני. וכדומה. א"כ, הנביא דיבר בהווה. והרחבתי על כך בס"ד בנפלאות מתורתך הפטרת שבת חה"מ סוכות, גבי פסוק בן אדם שים פניך על גוג וגו'. אבל כעת לכן הוא אומר בלשון סתום, 'כל כלי', גם אם יתחדש משהו לעתיד לבוא.

לפיכך השי"ת מבטיח לישראל, שלא יידאו מהם. כי כשם שהוא ברא כל כלי משחית וכל משחיתים כדי שיהיו רצועה לאלקאה בה חייביא, כך הוא יעשה באותו הזמן, שכל כלי משחית וכל משחיתים, לא יוכלו לעשות כלום כנגד ישראל.

וז"ש הנה אנכי בראתי חרש, נופח באש פחם ומוציא כלי למעשהו, ואנכי בראתי משחית לחבל. כך כתוב בפסוק שלפני כן. ולאחריו מיד כתוב הפסוק שלנו, כל כלי יוצר עליך וגו'.

בכלי אש 'מכמה מינים' ובכלי ברזל, כך אני אעשה ש'כל כלי יוצר עליך לא יצלח'. כלי אש, לא יבָּעַר. וכלי ברזל, לא ידקור ולא יכרות, כאילו עלתה בו חלודה. וכל זה יהיה במלחמה למטה בארץ, וכן יהיה במלחמת הקטרוג למעלה [כל לשון] – אם בשמים ישנם מקטרגים – שיגער בו השי"ת ולא יוכלו כל המקטרגים להרשיע את ישראל. כי אדרבא, המקטרגים עצמן יהיו בעיניו ית'

שערי יצחק – השיעור השבועי

הוי"ה ואדנות. שלא זז מדבקתו בכל הצרות שלגלות, ולכן הוא קוראם ליהנות מן החסד הנמשך מצדו [וצדקתם מאתי] בזמן הגאולה. לכן מגיע לכם, כי סבלתם כ"כ הרבה בכל הדורות. כך הוא כותב שם.

לפי זה למדנו, כי שייך וצריך לומר בעת ובעונה הזאת שלזמן סכנה, אזעקה וכדומה, גם את סוף הפסוק. דהיינו זאת נחלת וגו'.

אני מניח, שהמדפיס הוא שעשה את השיבושים. מי שיעיין שם, יראה כי ישנם מלא שיבושים וטעויות. למשל, 'בגדול זרועך', הוא הוסיף דגש באות דל"ת, בגדול. שתי פעמים. ואת הרבה מן הטעמים, הוא לא שם במקומם. זלכל בני ישראל, חסר פסיק. זיפוצו אויביך, ישנם שם אמנם תרין פשטין, אבל במקום שהפשטא האחרונה תהיה על האות וא"ו האחרונה, הוא שם אותה על האות צאד"י. ועל דרך זה במלה אימ"תה. 'בדרך אחד', במקום פשטא הוא עושה אזלא. רואים שזה לא מדויק כלל.

כמו כן, 'אשר יפלה י"י בין מצרים ובין ישראל', הוסיף דגש באות בי"ת. אמנם בזה יכול להיות שהמדפיס היה עיראקי, אשר אינם מבדילים בין זבין, לבין זבין. הם אומרים, 'בכל לבבך'. רבי נתן הבבלי. שמא לא שמו לב לכך. אבל תי"ו דגושה לפנייה, הם כן שמים לב, וכן מבדילים. כגון, מחיה המתים. כך קוראים גם הבבלים הזקנים לנכון תי"ו רפויה.

'כהנדוף עשן תנדוף', צריך להיות בתי"ו דגש, וכאן זה רפוי. וכן אַתְךָ למשפט, חסר דגש בתי"ו. וכן תדעון. רואים כי מי שהדפיס זאת, לא היה בר הכי.

ישנו מקום נוסף שמהרמ"ד ואלי מדבר על כך, אמנם באופן אחר, גם אותו כדאי להביא, שזה מצטרף לענייננו, בספרו תשועות עולמים [דף תל"ג]. וזה לשונו, ועם זה מובן יפה ענין מ"ש, כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי וגו'.

שהרי החיצונים המתמצעים, חושבים להיעשות כלי, לקבל את ההשפעות הקדושות. והיא לא תצלח על כל פנים. שהרי כל מה שמשכתרים,

כרשעים, מאחר שקופצים לערבב את התיקון בעת רצון לישראל. וז"ש וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי.

הוא מסביר כאן, פירוש אחר למלה 'תרשיעי'. דהיינו, הקב"ה יחשיב אותם כרשעים.

פשטות המלה תרשיעי, זה תחייבי. המדובר עלינו.

הרי תרגום הפסוק הוא, פֶּל זֵין – דהיינו כלי זיין, נשק – דִּיתְקֵן עַלְךָ יְרוּשָׁלַם, לָא יִצְלַח. הוא מוסיף את המלה, ירושלם. לכאורה איננו מובן מדוע התרגום הוסיף 'ירושלם'? אולי בגלל שהמדובר על מלחמת גוג ומגוג, וא"כ מובן מדוע הוא מוסיף 'ירושלם'. אבל אם אין המדובר דוקא במלחמת גוג ומגוג, אזי התרגום היה צריך לכתוב, כל זין דיתקן עלך 'כנישתא דישראל'. הרי 'עלך' שבפסוק, זהו לשון נקיבה, א"כ זה מתפרש או על ירושלם או על כנסת ישראל. אבל, שבעים פנים לתורה. את הכל אפשר להכניס.

א"כ לדבריו, פירוש 'תרשיעי' היינו, שאנחנו נחייב אותם. נוציא אותם בדין, חייבים. אנחנו נהיה זכאים, והם יצאו חייבים. וכמ"ש כבר המפרשים שם.

ואפילו יהיה ממש קצת בדברי המקטרגים – למרות שטענות המקטרגים יצדקו קצת בהאשמותיהם אותנו – השי"ת יגער בהם על כל פנים, לפי שהוא רוצה להקים את שכינתו הקדושה מנפילתה. וכבר ידוע דאיהי רזא ד"זאת". המלה 'זאת', רומזת עד"ה אל השכינה. ונחלתם של ישראל, שהם עבדי ה'. וז"ש זאת נחלת עבדי ה'.

הנה כתוב כאן, כי כל ישראל הם עבדי ה'. וזאת למרות שיהיו עליהם קצת טענות, הם אינם צדיקים גמורים, בכל זאת שייך לקרוא להם 'עבדי השם'.

ועוד, שהוא רוצה לעשות חסד עם ישראל באותו הזמן, כנגד הדין הקשה שסבלו בזמן הגלות. וז"ש וצדקתם מאתי נאם ה'. אתם צודקים.

כי נא"ם עולה כמנין הייחוד הקדוש. הגימטריא של 'נאם', זה תשעים ואחד, זהו שילוב של

משתכרים אל צרור נקוב. מכניס בזו ומוציא בזו. שכך הם נקראים, בורות נשברים אשר לא יכילו המים. וכאשר הם רואים שאינם מצליחים בכך, מיד הם קופצים בענין הקטרוג להזכיר עונותיהם של ישראל, וישראל ניצולים מקטרוגם – זהו פירוש נוסף, שלישי – באמרם, שהכל מצד הרשע שלהם, ורוע לבבם.

הם מקטרגים על עם ישראל, לומר שהם רשעים. רצונם שהם יקבלו את ההשפעה, שהיא תבוא עליהם. בגלל זאת, הם מקטרגים. זהו השיקול שלהם.

וז"ש, 'וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי'. והנה, כנגד מה שהם חושבים להיעשות כלי לקבל ההשפעות הקדושות, הרי שהכתוב אומר, 'זאת נחלת עבדי יי', כלומר שישראל לבדם הם ראויים לכך, מפני שהם עבדי ה'. וזאת היא נחלתם, ולא נחלת האומות עובדי ע"ז. וכנגד מה שחושבים להתגבר בקטרוגם ונדחים [מטענת] הרשע ורוע לבבם, הרי שאמר הכתוב, וצדקתם מאתי נאם ה'. כי זוהי ה'צדקה' שעושה הקב"ה עם ישראל, לדחות קטרוגי החיצונים מעליהם, אע"פ שיש עוונות באמת, כי העניות והדלות מכפרים את הכל וכו'.

לכן מי שרוצה, יאמר את כל הפסוקים האלה. וישלים זאת נחלת וגו'. כי גם על הצד שמהר"י פתיה השמיט ההמשך בכוונה בגלל חשבונות של צירופי המלים וגו' [כדלעיל ד"ה אבל בכל אופן], מ"מ כנראה זה רק בגלל החשבון עם יתר הפסוקים שם. לא כמו שאנחנו אומרים באזעקה רק פסוק זה לבדו.

ח"ו שלא נצטרך, אבל מי יודע? לצערינו, נראה לפי המצב, כי עדיין יקח עוד זמן. דהיינו שהמלחמה עדיין נמשכת. ע"כ כדאי שהדבר יהיה שמור, לעת מצוא. ושהעורך ידפיס זאת האחד מול השני, את הנוסח המודפס ואת הנוסח המתקן, לדייק זאת לפי הספרים המדויקים שישנם כיום ב"ה גם ב'מחשבים', ובלנ"ד אעבור על זה להשגיח שלא ישארו שגיאות.

האם ישנו מקור לעניין כי מי שרוחץ את אביו אחר פטירתו, לא יזכה בחלום לעולם לדאותו.

רצוני לסיים בדבר אחד, אשר אינו קשור לדברינו דלעיל. אולי אתם תוכלו לעזור לי.

מישהו שאל אותי שאלה. הרי ידוע, כי אסור לבן לרחוץ עם אביו. וישנם אנשים זקנים, שצריך שיטפלו בהם, ולפעמים האבא רוצה כי רק בנו ירחץ אותו. הוא לא רוצה אדם זר, אלא רק את הבן שלו.

כתבנו על כך בס"ד בשלחן ערוך המקוצר חלק אבן העזר [סימן ר"ד סעיף ח'] בזה"ל, ואפילו אם היה האב צריך לבנו שישרתנו שם, כגון שהוא זקן או חולה, אסור. אבל אם הרב צריך לתלמידו, מותר.

וישנה שאלה, לגבי אדם שמת, האם מותר לבנו לרחוץ אותו, בטהרה שאחרי כן? על כך כתבנו בס"ד [שם בדף שי"ז, בעיני יצחק הערה מ"ד], בנשים לא חיישינן להרהור כל כך, כדמצינו בכמה דוכתי. אבל אם היה בזה חסרון משום כיבוד אם ומוראה, היה צריך להיות גם כן אסור וכו'. אבל בנים לא נהגו שירחצו את אביהם, גם כשמת יעוש"ב.

פנה אלי מקרוב מישהו בטלפון ושאל אותי, האם אני יודע מקור למה שהוא שמע בשם איזה זקן אחד, היה מישהו אשר סיפר, כי שנה – שנתיים לאחר פטירת אביו, הוא התפלל על כך שלא ראה עדיין את אביו בחלום. מאז שאביו נפטר, הוא לא ראה אותו בחלום. היה שם מישהו זקן, לבסוף נודע לי כי זהו מארי יעיש שירוי זצ"ל, כנראה קרוב של הרב שלמה שירוי זצ"ל, מאותו מקום בתימן הנקרא חבור, והוא אמר לאותו אדם, תגיד, האם רחצת אותו אחרי שהוא מת? ענה לו, כן. אבא שלי ביקש ממני, שאני ארחץ אותו. אמר לו אותו זקן, אם רחצת אותו, לא תראה אותו לעולם. וחזר על זה פעמיים. לעולם לא תראה אותו.

ואותו אדם אמר, כי כבר עברו מאז שלושים שנה, ואכן אף פעם לא ראה אותו. האם ישנו מקור לכך? כך הוא שאל אותי. ענית לו, אינני יודע. בל"נ נחפש. אני לא שמעתי על הדברים האלה. חיפשתי בספרים, ולא מצאתי מקור.

שערי יצחק – השיעור השבועי

המשך השאלה מהקהל: גם אם זה אחרי השקיעה?

תשובת מרן שליט"א: כן. זה לא כמו נפילת פנים. אפשר לומר אבינו מלכנו, גם אחרי שקיעת החמה.

המשך השאלה מהקהל: גם בשבת-קודש?

תשובת מרן שליט"א: ישנה שאלה כזאת בפוס', לגבי ר"ה שחל בשבת. אנחנו בנוסח בלדי לא אומרים אבינו מלכנו בראש השנה שחל בשב"ק, אולם בנוסח שאמי אומרים גם בשב"ק. וממילא ה"ה גם בענייננו כיום.

והמקום ברוך הוא לא יטוש את עמו, ונחלתו לא יעזוב. אכ"ר.

ווע"ע בס' משנת החלומות דף 651, לגבי מי שראה בחלמו שרחץ מת.

לכן הנני פונה, לעזרת הציבור. כפי שאומרים, זתשועה ברוב יועץ'. אולי מישהו שמע על כך, או מישהו יודע, או יברר וישאל, האם ישנו מקור לדבר הזה. כי הזקן הזה, אמר זאת כדבר ברור, לעולם לא תראה אותו, אם רחצת אותו לאחר מיתתו.

ובהתחלה חשבת, כי הטעם אולי מפני שזה לא מכובד. זה עונש. אבל במעשה דלעיל, הרי אביו ציוה עליו כך, הוא זה אשר רצה שבנו ירחץ אותו, והוא קיים את רצונו.

האם זה אסור או מותר, הדבר איננו פשוט. בספרי הפוסקים, זה לא מפורש. בזמנינו האגרות משה [ויר"ד ח"ב סימן קמ"ז] דן בזה ואומר, כי הדבר תלוי במנהג. אם ישנו מנהג. גם בשו"ת נחלת לוי האריך בנ"ד יעו"ש. ולנו נראה, שהדבר אסור. עכ"פ לא ראוי. אבל בנ"ד, לא נראה שזהו עונש. אבל אולי בכל זאת זהו עונש מן השמים, כי אפי' שהאב ציוה, בנו בעצם לא היה צריך לשמוע לו. לא משנה. אבל שבשביל זה, הוא לא יראה אותו בחלום? צריך למצוא איזה שורש, לגבי העניין הזה.

כנראה שלאותו חכם, היתה מסורת כזאת בידו. הוא בא ממקום שנקרא חבור, כמו שאמרנו, וזה בצפון תימן. משם השמועה הזאת, אולי ישנה להם מסורת כזאת, כמו שיש להם עוד דברים נוספים שאינם ידועים במחוזותינו. אולם, מי יודע? לכן אני מבקש, כי מי שיידע, שיגיד לנו, ושכרו כפול מן השמים. בכך גם נזכה את הרבים, שהעניין יבלבן ויתברר. ושיהיו בשורות טובות.

בעניין אמירת אבינו מלכנו כעת בימי מלחמת שמיני עצרת.

שאלה מהקהל: האם ישנו עניין להגיד 'אבינו מלכנו' בימים הללו, בשחרית ובמנחה?

תשובת מרן שליט"א: למה לא? בטח. [והארכת על זה בס"ד בתשובה, אלא שעדיין היא לא נדפסה]. אבל לדלג על הפיסקאות, חדש עלינו שנה טובה, כתבנו בספר וכו'.

הודעה חשובה!

שיעור זה הוקלד עפ"י שמיעה בעיקר, נערך והגה לפי הבנת העורך. השיעור היה לנגד עיני מרן שליט"א קודם הוצאתו, הוסיף עניינים וציין מקורות, שיפר ותיקן דברים רבים, אולם מפאת העומס הרב המונח על כתפיו,

נבצר ממנו לעבור הגהה מדוקדקת, להאיר ולהעיר בהרחבה כבשיעורים שעברו.

לאור האמור, בכל ספק או שאלה המתעוררת למעיין בשיעור זה, יש לו לברר היטב את הדבר להלכה ולמעשה אצל מרן שליט"א. הערות ותיקונים יתקבלו ברצון.

***

"מנויים לחיים"

ניתן לעשות מנוי חדשי (בהו"ק או בכ"א), לקבלת חוברות "שערי יצחק" מדי חודש לביתכם דרך הדואר. פרטים בטלפון: 050-4140741.

לק"י

הננו להודיע בזאת כי
השיעור השבועי הקבוע

של מרן הגאון
הרב **יצחק רצאבי שליט"א**
פוסק עדת תימן

מח"ס שלחן ערוך המקוצר ח"ה, שו"ת עולת יצחק ג"ח ועוד

ממשיך להתקיים מדי מוצאי שבת קודש
עכשיו בחדשי החורף

השיעור מתחיל בשעה 20:00

בבית המדרש "פעולת צדיק"

רח' המכללה (מהרי"ץ) 4 בני ברק

(פינת רח' בירנבוים 2 ליד "שוק השומר")

ציבור האברכים בני הישיבות
וכלל שוחרי התורה מוזמן

שיעור שכולו חידוש - ממנו תצא מלא וגדוש

להנצל הוא ובני ביתו מן הסכנה

יאמר בכל יום פעם אחת (ואם ח"ו לא יבוא ולא יהיה היתה התקפת אויר יאמרו אותו פעם אחרי פעם בלי הפסק ובעזרה"י לא יאונה להם כל רע.)

למנצח מזמור לדוד יענף ה' ביום צרה וכו'.

(שיש בו ח"ש אותיות ומ"ל תיבות שהם בגי' חשמ"ל. והם בגי' אורפניאל)

וַיְהִי בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמְהוּ יְיָ וַיִּפְצוּ
 אֹיְבֵיךָ וַיִּגְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ: יִתֵּן יְיָ אֶת
 אֹיְבֵיךָ הַקָּמִים עֲלֶיךָ נֶגְפִים קִפְנֵיךָ בְּדַרְךְ אַחַד
 יֵצְאוּ אִיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יִגְסוּ קִפְנֵיךָ: (פ' כי תבוא כח)

לֹא־יִתְצַב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם פַּחַדְכֶם וּמִוְרָאֲכֶם יִתֵּן
 יְיָ אֱלֹהֵיכֶם עַד־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרֹכֶנָּה
 בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: (עקב יא)

תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפַחַד בְּגִדְלֵךָ זְרוּעֵךָ וַדְּמוֹ
 בְּאֶבְנֵיךָ. בְּאֶבְנֵיךָ זְרוּעֵךָ בְּגִדְלֵךָ וּפַחַד אֵימָתָה
 עֲלֵיהֶם תִּפּוֹד.

כִּי־תַעֲבֹד בַּמַּיִם אֶתְּךָ אֲנִי וּבִנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטַפּוּךָ
 כִּי־תִלָּךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכְוֶה וּלְהִכָּה לֹא
 תִבְעַר־בְּךָ: (ישעיה מג)

כָּדֹבְלִי יוֹצֵר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלַח וְכָל־לְשׁוֹן תִּקּוּם
 אֶתְךָ לְמִשְׁפַּט תִּרְשִׁיעֵי: (ישעיה נד)

וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרְץ־כְּלָב לְשׁוֹנוֹ לְמֵאִישׁ
 וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְלָא יְהוָה בֵּין
 מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל:

יְקוּם אֱלֹהִים וַיּוֹצֵאוּ אֹיְבָיו וַיִּגְסוּ מִשְׁנֵאוֹ מִפְּנֵיו:
 כִּהְגִדְּךָ עֵשֶׂן תִּגְדֶּךָ בְּהֵמָס דּוֹנֵג מִפְּנֵי־אֵשׁ יֹאבְדוּ
 רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים: (תהלים סה)

ויהי נועם ה' אלהינו וכו' יושב בסתר עליון וכו' עד סופו.

אנא בכח וכו'.

לק"י

להינצל הוא ובני ביתו מן הסכנה

יאמר בכל יום פעם אחת (ואם ח"ו לא יבוא ולא יהיה היתה התקפת אויר, יאמרו אותו פעם אחרי פעם בלי הפסק ובעזה"י לא יאונה להם כל רע).

לְמַנְצַחַת מְזִמּוֹר לְדָוָד: יַעֲנֶנָּה יְהוָה בְּיָוֵם צָרָהּ וּגְו'. [תהלים כ"ן].
 (שיש בו ח"ש אותיות, ומ"ל תיבות שהם בנימטריא חשמ"ל, והם בני אורפניאל).
 וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה! יְהוָה וַיִּפְצֹל אֶיִבֶיהָ וַיִּגְסוּ
 מִשְׁנֵאֵיהָ מִפְּנֵיהָ: [במדבר י', ל"ה].

וַתֵּן יְהוָה אֶת-אִיבֵיהָ תְקֵמִים עָלֶיהָ נְנָפִים לְפָנֶיהָ בְּדֶרֶךְ אַחַד
 יֵצְאוּ אֵלֶיהָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יִגְוּסוּ לְפָנֶיהָ: [דברים כ"ח, ז'].
 לֹא-יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם פְּחָדְכֶם וּמִוְרָאֲכֶם יִתְּן. יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרֹכוּ-בָּהּ כֹּאֲשֶׁר דִּבַּר לָכֶם: [דברים י"א,
 כ"ה].

תִּפְּל עֲלֵיהֶם אִימָתָה וּפְחַד בְּגִדְל זְרוּעָה יִדְמוּ כְּאֶבֶן. [שמות ט"ו, ט"ז].
 כְּאֶבֶן יִדְמוּ. זְרוּעָה בְּגִדְל וּפְחַד, אִימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפְּל.
 כִּי-תַעֲבֹר בַּמַּיִם אֶתְּךָ-אֲנִי וּבִנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטַפּוּךָ כִּי-תִלְךָ בְּמוֹ-
 אֵשׁ לֹא תִכּוֹה וְלֹהֲבָה לֹא תִבְעַר-בְּךָ: [ישעיהו מ"ג, ב'].
 כָּל-כְּלִי יוֹצֵר עָלֶיךָ לֹא יִצְלַח וְכָל-לְשׁוֹן תִּקּוּם-אֶתְּךָ לְמִשְׁפָּט
 תִּרְשָׁעִי זֹאת נִחַלְתָּ עַבְדִּי יְהוָה וְצָדִקְתָּם מֵאֵתִי נֹאֵם-יְהוָה [ישעיהו
 נ"ד, י"ז].

וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֶץ-כְּלָב לְשָׁנוֹ לְמֵאִישׁ וְעַד-בְּהֵמָה
 לְמַעַן תִּדְרְעוּן אֲשֶׁר יִפְלָה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל: [שמות י"א,
 ז'].

יָקוּם אֱלֹהִים יִפּוּצוּ אוֹיְבָיו וַיִּגְוּסוּ מִשְׁנֵאֵיו מִפְּנָיו: [תהלים ס"ח, ב'].
 כְּהַנְדִּיף עֲשׂוֹן תִּנְהַדֵּף כְּהַמַּס דּוֹנָג - מִלְרַע - מִפְּנֵי-אֵשׁ יֵאבְדוּ רְשָׁעִים
 מִפְּנֵי אֱלֹהִים: [תהלים ס"ח, ג'].

ויהי נועם י"י אלהינו וגו'. יושב בסתר עליון וכו' עד סופו.
 אנא בכח וכו'.

נשארים מחוברים למסורת ולמנהגים

שערי יצחק "מנויים לחיים"

הצטרף עכשיו כמנוי חדשי לקבלת השיעורים השבועיים של מרן הגאון הרב **יצחק רצאבי** שליט"א - פוסק עדת תימן המתקיים מדי מוצש"ק בבית המדרש "פעולת צדיק" ב"ב. השיעורים כוללים עניינים רבים במנהגי ומסורת יהדות תימן, חידושי הלכות ואגדות, מוסר והשקפה, מעשיות ופרפראות ועוד.

בתרומה ע"ס 50 ₪ לחודש (בהוראת קבע, בציקים או בכרטיס אשראי), תקבל לביתך את חוברות השיעורים השבועיים, בצירוף דיסק לצפייה או להאזנה של שיעורי אותו חודש.

e-studio 052-7654161

כולל
מפתח נושאים,
מראי מקומות
וחלק השו"ת

ניתן להירשם מכספי מעשר

לפרטים והרשמה:

מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק,

טלפקס: 03-5358404, ישיר: 050-4140741.

ניתן להקדיש כל שיעור לרפואה והצלחה או לעילוי נשמת. ההקדשה תופיע ע"ג החוברת וכן בתחילת השיעור בוידאו